

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งเด็กเข้าเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบข่ายในการนำเสนอ ดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ
2. ทฤษฎีแรงจูงใจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
4. ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนเอกชน
5. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
6. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
7. มาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา พ.ศ. 2549
8. การจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 8.1 แนวทางการจัดประสบการณ์
  - 8.2 บุคลากร
  - 8.3 สื่อการเรียนการสอน
  - 8.4 สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่
  - 8.5 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน
  - 8.6 การให้บริการและการอำนวยความสะดวกอื่น
9. มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน :การศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2549
10. คุณภาพของโรงเรียนเอกชนที่พึงประสงค์
11. การเลือกโรงเรียนระดับการศึกษาปฐมวัย
12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 12.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 12.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

วุฒิชัย จำนวน (2523 : 15) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของบุคคล คนทุกคนจะต้องมีการตัดสินใจ ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม ซึ่งอาจจะอยู่บนพื้นฐานของสัญชาตญาณหรือประสบการณ์มากกว่าการวิเคราะห์ที่เป็นระบบ ในขณะที่โลกของเรามีความซับซ้อน ทำทายมากยิ่งขึ้น ต้องอาศัยวิธีการ ประสบการณ์ที่มีระบบมากยิ่งขึ้นในการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจย่อมมีองค์ประกอบหรือเหตุผลหลายประการก่อนที่จะมีการเลือกตัดสินใจ

การใช้ประสบการณ์และดุลยพินิจ (Experience & Judgment) ดูเหมือนว่าผู้ทำการตัดสินใจโดยทั่วไปมักใช้เทคนิควิธีการอย่างกว้างขวางทั้งนี้เพราะเหตุว่า ถ้าเราได้พิจารณาถึงลักษณะการตัดสินใจ ซึ่งถ้าจะแบ่งแยกเบื้องต้นออกได้เป็น 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นการตัดสินใจตามแนวทางการตัดสินใจที่เคยทำมาแล้ว อีกประการหนึ่งเป็นการตัดสินใจตามแนวทาง ซึ่งไม่เคยมีการตัดสินใจนั้นมาก่อน ซึ่งประการแรกจะเห็นได้ว่าตามดุลยพินิจส่วนตัวเป็นเรื่องที่กล่าวได้ว่าถูกต้องเหมาะสม เพราะเหตุว่า การตัดสินใจเหล่านั้นได้เคยปฏิบัติมาแล้ว เมื่อได้พบปัญหาที่เกิดขึ้นในลักษณะที่คล้ายคลึงกันมากก็จะใช้วิธีการหรือแนวทางที่เคยปฏิบัติอย่างได้ผลมาแล้วมาทำการตัดสินใจก็เป็นได้ เพราะฉะนั้นในการพิจารณาอะไรก็ตาม จะเห็นว่าการตัดสินใจ ตามผลของการตัดสินใจมาแล้วเป็นส่วนใหญ่ และความคิดพลาดอาจเกิดขึ้นเมื่อเป็นปัญหาในกรณีนั้น ไม่เคยตัดสินใจมาก่อน

การรีรอ (Delay Tactics) เทคนิควิธีนี้จะไม่ปรากฏในข้อเสนอแนะใดๆ ว่าการตัดสินใจควรจะต้องรีรอไว้ก่อน หมายถึงว่าได้ตัดสินใจแล้วว่าจะรีรอไว้ก่อน แต่ในทางปฏิบัติจะเห็นอยู่โดยทั่วไปว่าการตัดสินใจมักจะใช้วิธีการรีรอ ยังไม่ทำการตัดสินใจในเรื่องที่ควรต้องตัดสินใจในขณะนั้น โดยการเก็บเรื่องราวหรือรีรอเรื่องไว้ก่อน ซึ่งในบางครั้ง บางกรณี อาจจะทำให้เกิดเหตุบังเอิญว่าสถานการณ์ได้แปรเปลี่ยนไปทำให้ปัญหานั้นๆ หมคไป แต่เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในลักษณะเช่นนี้น้อยมากและอาจจะเสี่ยงเกินไปที่ต้องรีรอการตัดสินใจในทุกๆ เรื่อง แต่ผู้ทำการตัดสินใจก็ยังนิยมใช้เทคนิคนี้อยู่มากทั้งๆ ที่ยังมีอันตรายของการรีรออย่างมาก

การใช้ตัวแบบในเชิงปริมาณ (Quantitative Model) ในปัจจุบันนี้เราจะเห็นข้อที่เสนอแนะ ตลอดจนวิธีปฏิบัติ ที่ให้ใช้วิธีการปฏิบัติที่ให้ใช้วิธีการในเชิงปริมาณเข้ามาเกี่ยวข้องในการตัดสินใจอย่างเหมาะสม มีเหตุมีผลมากยิ่งขึ้นตัวอย่างเช่น ในกรณีของสถานการณ์แห่งความเสี่ยงเราจะเห็นว่าทฤษฎีของความน่าจะเป็นเข้ามามีบทบาทอย่างเต็มที่ในการกำหนดว่าทางเลือกแต่ละทางที่กำหนดนั้น มีความน่าจะเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อคิดคำนวณค่าแห่งความคาดหมาย (Expected Value) หมายความว่า ทางเลือกแต่ละทางจะต้องให้ค่าความ

คาดหมายมากน้อยกว่ากัน ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าผู้ทำการตัดสินใจจะเลือกทางเลือกซึ่งให้ค่าความคาดหมายนั้นออกมาสูงสุด

ในกรณีเช่นนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นวิธีการเบื้องต้นที่ค่อนข้างง่ายที่สุดในการเอาเทคนิควิธีในเชิงปริมาณเข้ามาใช้ แต่เทคนิควิธีในเชิงปริมาณได้พัฒนาไปไกลมากถึงขั้นที่ทำการวิจัยในการปฏิบัติการ (Operation Research) นั่นก็หมายความว่า ได้มีการสร้างตัวแบบความเป็นไปได้ของผลลัพธ์ต่างๆ ออกมาเพื่อเปรียบเทียบว่า ผลลัพธ์ที่ออกมาแต่ละระดับแบบหรือว่าแต่ละประเภท จะให้ค่าความคาดหมายมากน้อยเพียงใด ซึ่งเมื่อถึงขั้นนี้ก็จะเห็นได้ว่าเครื่องมือเครื่องใช้ มีบทบาทมากในการสร้างสภาพการเลียนแบบ (Simulation) ว่า ถ้าหากว่าตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งได้มีการเปลี่ยนค่าไปแล้ว ผลลัพธ์ออกมาในรูปแบบใดในการพยายามแปรค่าของตัวแปรเหล่านี้ จะทำให้ผู้ทำการตัดสินใจได้มองเห็นทางเลือกละเอียดมากยิ่งขึ้น

วิธีการสร้างความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ในกระบวนการวิธีหรือเทคนิควิธีทางการตัดสินใจเกี่ยวกับการสร้างความคิดสร้างสรรค์นั้น จะทำได้ด้วยตัวคนๆ เดียวก็ได้ แต่ถ้าจะทำให้ดีขึ้น ถ้าหากว่าทำเป็นกลุ่มด้วยวิธีการง่ายๆ เริ่มต้นจากคนๆ เดียว ก็เป็นลักษณะการที่ตัวบุคคลนั้นพยายามสอบถามปัญหาต่างๆ ดูว่ามีทางเลือกความน่าจะเป็นของผลลัพธ์ที่ออกมาในรูปแบบใดบ้างคือยอมรับสภาพความเป็นจริงของอุปสรรคทางด้านจิตวิทยาตลอดจนประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ และพยายามรวบรวมประสบการณ์ และความเป็นจริงที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เข้ามาสร้างรูปแบบของความเข้าใจในสถานการณ์ที่จะช่วยในการประเมินค่าทางเลือกแต่ละทาง

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้พูดถึงเทคนิควิธีการตัดสินใจนี้ มีข้อสังเกตอย่างหนึ่งว่า ในเทคนิค แต่ละวิธียังมีระดับหรือดีกรีของการใช้เทคนิควิธีดังกล่าว หรือการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม นั้น มิได้หมายความว่า การตัดสินใจแต่ละครั้งจะมีการอภิปรายประชุมถกปัญหากัน แต่อาจเป็นไปได้ว่าเริ่มต้นมีการปรึกษากัน แต่การตัดสินใจครั้งสุดท้ายอยู่ที่ผู้จัดการหรือผู้ทำการตัดสินใจเรื่อยไป จนกระทั่งถึงระดับผู้เกี่ยวข้องกับงาน ผู้ที่ปฏิบัติงานจะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและหาข้อยุติลงให้ได้ ทั้งนี้ก็แล้วแต่ปรัชญาแนวความคิด ความเชื่อทัศนคติ และค่านิยมของแต่ละองค์กร ถึงแม้จะเลือกเทคนิควิธีใดวิธีหนึ่งในการตัดสินใจ ก็ยังมีระดับของการใช้เทคนิควิธีต่างๆ เหล่านี้ อีกด้วย

ความมีเหตุผลของการตัดสินใจ (Rational Decision Making) ในท้ายที่สุดของหลักการหรือทฤษฎีในการตัดสินใจ ก็เป็นความมุ่งหมายของการตัดสินใจ ซึ่งโดยทั่วไปก็คือความมีเหตุผล (Rationality) ของการตัดสินใจ ซึ่งปัญหาเรื่องของการมีเหตุผล เป็นปัญหา

ควบคู่กันกับเรื่องของการตัดสินใจนั่นเอง ทั้งนี้เพราะเหตุว่าการตัดสินใจหลายอย่างเมื่อผู้ทำการตัดสินใจได้ตัดสินใจแล้ว ผู้ที่จะทำการปฏิบัติตามหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเห็นว่าการตัดสินใจอาจจะไม่มีเหตุผลเพียงพอ

การตัดสินใจโดยทั่วไป เป็นเรื่องของการตัดสินใจเลือกทางเลือก อย่างใดอย่างหนึ่ง สำหรับการแก้ปัญหาเน้นการเลือกทางเลือกที่มีหลายทาง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น คำว่า การตัดสินใจ (Decision Making) บางคนใช้คำว่า การสั่งการ การตัดสินใจ สั่งการหรือการวินิจฉัยสั่งการนั้นมีความหมายเหมือนกัน ในที่นี้จะใช้คำว่า การตัดสินใจ การตัดสินใจเป็นศิลปะและภารกิจที่สำคัญต่อการบริหารงานทุกประเภท ทั้งนี้เพราะการตัดสินใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวในการทำงาน หากการตัดสินใจผิดพลาดแล้ว อาจก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้น การตัดสินใจจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่จะต้องใช้เวลาและความระมัดระวังในการดำเนินการตัดสินใจ เพื่อให้งานนั้นบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

โดยสรุปแล้วในท้ายที่สุดของหลักการหรือทฤษฎีในการตัดสินใจ เป็นความมุ่งหมายของการตัดสินใจซึ่งโดยทั่วไปก็คือความมีเหตุผลของการตัดสินใจ ซึ่งเรื่องปัญหาการตัดสินใจเป็นเรื่องที่ควบคู่เรื่องของการตัดสินใจนั่นเอง

1.1 ความหมายของการตัดสินใจ

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้หลายอย่างซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน ดังนี้ คือ

ภิญโญ สาธร (2519 : 70) กล่าวว่า การตัดสินใจ คือการเลือกทาง ๑ จากจำนวนที่มีให้เลือกเป็นอันมาก แยกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. เหตุผลเกี่ยวกับคุณธรรมหรือค่านิยม
2. เหตุผลอันมาจากข้อเท็จจริง

อรุณ รักรธรรม (2526 : 182) ได้ให้ความเห็นว่า การตัดสินใจหมายถึง การเลือกทางปฏิบัติซึ่งมีอยู่หลายทาง เป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

สำราญ ไชยศร (2527 : 106) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้เหตุผลพิจารณาหาทางเลือกที่ดีที่สุด จากทางเลือกตั้งแต่ 2 ทางขึ้นไป เพื่อที่จะหาทางออกไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

โยธิน ตันสนยุทธ (2535 : 113) ได้ให้ความหมายว่า การตกลงใจว่าจะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือไม่กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือการยอมรับทัศนคติหนึ่งทัศนคติใด

สถิติย์ กองคำ (2542 : 100) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากทางเลือกที่มีอยู่หลาย ๆ ทางซึ่งคิดว่าดีที่สุด โดยอาศัยข้อกฎเกณฑ์ที่มีอยู่รวมถึงประสบการณ์เป็นแนวทางในการตัดสินใจด้วย

ทองทิพา วิริยะพันธุ์ (2545 : 116) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ หมายถึง ความคิด และการกระทำต่าง ๆ ที่นำไปสู่การเลือกหรือตกลงใจในการเลือกทางเลือกทางใดทางหนึ่งจากทางเลือกที่มีอยู่หลายทาง

นัทรี แสงทองศรีกลม (2547 : 20) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ หมายถึง การคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดจากทางเลือกที่มีอยู่หลาย ๆ ทาง เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

จากความหมายของนักวิชาการ สามารถสรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกทางปฏิบัติที่เห็นว่าดีที่สุดจากหลาย ๆ ทางที่มี โดยพิจารณาอย่างรอบคอบและเมื่อปฏิบัติแล้วต้องบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

1.2 ความสำคัญในการตัดสินใจ

การตัดสินใจเป็นกระบวนการ โดยทั่วไปที่สามารถประยุกต์ได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับองค์กร ไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล จะต้องผูกพันต่อเนื่องกับการตัดสินใจ เพื่อเลือกการกระทำบางอย่างให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่เขาต้องการ การตัดสินใจเป็นกระบวนการหนึ่งที่สะสมและการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ของผู้ผู้ได้สถานการณ์ การตัดสินใจนั้น ประสบการณ์และการเรียนรู้ก็นำไปประยุกต์หรือปรับใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้

ภิญโญ สาธร (2519 : 65-66) กล่าวว่าหากจะพิจารณาถึงกระบวนการทุกอย่างในด้านการบริหารจัดการแล้วแต่มีกระบวนการตัดสินใจมาแอบแฝงด้วยทั้งสิ้น

อรุณ รัชธรรม (2526 : 419-420) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นเสมือนหัวใจของการบริหารจัดการ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า ถ้าจะพิจารณาถึงการดำเนินการที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์เช่นนั้น ขั้นตอนต่อไปจะต้องมีการกำหนดนโยบาย หรือกลวิธีให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้น นับว่า เป็นการตัดสินใจอีกขั้นหนึ่งที่จะทำการเลือกสรรวิธีทางที่เหมาะสมที่สุด โดยเชื่อว่าวิธีนั้นจะนำไปสู่วัตถุประสงค์ได้

สรุป จะเห็นได้ว่ากระบวนการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อการกระทำทุก ๆ สิ่งซึ่งมีเหตุผลเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจ

1.3 ประเภทของการตัดสินใจ

การตัดสินใจขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบหรือประเภทการตัดสินใจ มีนักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทของการตัดสินใจ ดังนี้

สมยศ นาวิการ (2537 : 15) ได้แบ่งประเภทของการตัดสินใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การตัดสินใจที่กำหนดไว้ล่วงหน้า กับการตัดสินใจที่ไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า

2. การตัดสินใจภายใต้ความแน่นอน ความเสี่ยง และความไม่แน่นอน
สฤติย์ กองคำ (2542 : 105) ได้แบ่งประเภทของการตัดสินใจออกเป็น 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การตัดสินใจที่กำหนดไว้ล่วงหน้า การตัดสินใจที่กำหนดไว้ล่วงหน้ามีลักษณะประจำและทำซ้ำ การตัดสินใจที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเกิดขึ้นภายในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรของการตัดสินใจจำนวนจำกัด ผลลัพธ์ของแต่ละทางเลือกหรืออย่างแน่นอน การตัดสินใจที่กำหนดไว้ล่วงหน้าส่วนใหญ่จะถูกตัดสินใจโดยนิสัยและระเบียบวิธีที่เป็นมาตรฐาน

2. การตัดสินใจแบบวิเคราะห์ เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ซับซ้อนที่มีตัวแปรของการตัดสินใจเป็นจำนวนมาก ผลลัพธ์ของแต่ละทางเลือกของการตัดสินใจสามารถคำนวณได้ ปัญหาของกระบวนการเรียนการสอน หรือการบริหารมีลักษณะดังกล่าว ดังนั้นการวิจัยเพื่อหาคำตอบและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานจะเป็นผลลัพธ์ที่ดีที่สุด เพราะการวิจัยได้อาศัยวิธีการทางสถิติเข้ามาช่วย จึงเป็นวิธีการตัดสินใจที่เหมาะสมในทางหนึ่ง

3. การตัดสินใจแบบดุลยพินิจ เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เป็นตัวแปรของการตัดสินใจมีจำนวนจำกัด แต่ผลลัพธ์ของแต่ละทางเลือกของการตัดสินใจไม่รู้แน่นอน

4. การตัดสินใจแบบปรับตัว เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เป็นปัญหาของการตัดสินใจอยู่เป็นจำนวนมาก และผลลัพธ์ไม่สามารถคาดคะเนได้ เนื่องจากความซับซ้อน และความไม่แน่นอนของปัญหา ผู้ตัดสินใจไม่สามารถเห็นพ้องกัน ในลักษณะหรือกลยุทธ์ของการ

ตัดสินใจของพวกเขาได้ ปัญหาดังกล่าวต้องใช้บุคคลหลายฝ่ายที่มีความรู้ทางเทคนิคแตกต่างกันหลายอย่าง

สรุปได้ว่า การตัดสินใจขึ้นกับนโยบายที่วางไว้โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ประกอบการตัดสินใจ

1.4 กระบวนการตัดสินใจ

การตัดสินใจใช้กระบวนการที่ถูกต้องและเหมาะสม มีนักวิชาการได้ให้ความเห็นและกำหนดขั้นตอนของการกระบวนการตัดสินใจไว้ในลักษณะคล้าย ๆ กัน ดังนี้ วุฒิชัย จ้างง (2526 : 4-7) แบ่งขั้นตอนการตัดสินใจเป็น 6 ขั้นตอนคือ

1. การแยกแยะปัญหาหรือค้นหาข้อเท็จจริงเพื่อสร้างความเชื่อมั่น
2. การหาข่าวสารเกี่ยวกับปัญหานั้น
3. การประเมินค่าข่าวสาร
4. การกำหนดค่าข่าวสาร
5. กำหนดการทางเลือก
6. การปฏิบัติตามการตัดสินใจ

สถิตย์ กองคำ (2542 : 107) แบ่งขั้นตอนการตัดสินใจเป็น 4 ขั้นตอน

ดังต่อไปนี้คือ

1. การพิจารณาถึงตัวปัญหา
2. การพิจารณาค้นหาทางเลือก
3. การประเมินผลทางเลือก
4. การตัดสินใจเลือกทางเลือกนำไปใช้แก้ปัญหา

สรุปได้ว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นหนทางไปสู่ความสำเร็จ โดยเกิดการพิจารณาทางเลือกอย่างรอบคอบ โดยกระบวนการตัดสินใจเริ่มจากการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา จากนั้นเป็นการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดแล้วจึงดำเนินการตัดสินใจ

2. ทฤษฎีแรงจูงใจ(Theory of Motivation)

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2540 : 101) กล่าวว่าทฤษฎีแรงจูงใจที่สำคัญที่นักจิตวิทยาทั่วไปกล่าวถึง ได้แก่

1. ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการแรงขับและเครื่องล่อ (The Needs Drive Incentive Theory) มีหลักการว่า ความต้องการของบุคคลจะเป็นแรงขับให้บุคคล แสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในเครื่องล่อที่มีอยู่ เช่น เมื่อบุคคลต้องการอาหารจะเกิดความหิวก็จะดิ้นรนให้ได้อาหารมาบำบัดความต้องการของคน เมื่อบุคคลอิ่มแล้วความต้องการก็หมดไป เพราะร่างกายกลับคืนสู่สภาวะสมดุลแล้ว

2. ทฤษฎีสัญเร้า (Cue Stimulus Theory) สิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เช่น ปริญาเป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนที่สำเร็จ ม.6 ดิ้นรนให้ได้ปริญา เป็นต้น

3. ทฤษฎีการเร้าอารมณ์ (Affective Arousal Theory) บุคคลจะแสดงพฤติกรรมความต้องการได้ ถ้ามีการเร้าอารมณ์ เช่น ชายหนุ่มอยากเห็นรอยยิ้มของหญิงสาวจะเร้าอารมณ์ด้วยการชมว่า “วันนี้แต่งตัวเก๋” หรือ “ชุดนี้สวยเป็นพิเศษ”

4. ทฤษฎีแห่งการเรียนรู้ (Cognitive Theory) บุคคลจะแสดงพฤติกรรมได้ถ้าประสงค์จะรู้หรืออยากจะทำอะไร โดยการคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า เช่น นักเรียนอยากรู้บางเรื่องก็ถามครู โดยคาดหวังว่าจะยินดีด้วย

5. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) มีหลักการว่าการแสดงพฤติกรรมของบุคคลเป็นการสนองความต้องการที่เก็บกดไว้ในจิตไร้สำนึก เช่น พี่แกลิ่งน้องเนื่องมาจากความโกรธที่เคยมีต่อคุณแม่ในครั้งก่อน ๆ

6. ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs)

อับราฮัม มาสโลว์ ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ตามลำดับขั้น ออกเป็น 5 ชั้น คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival Needs) ได้แก่ ความต้องการในเรื่องของอากาศ ความต้องการอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2. ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิต (Safety and Security Needs) ได้แก่ ความต้องการอยู่อย่างมั่นคง และปลอดภัยจากการถูกรังแกร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

3. ความต้องการด้านสังคม (Social Needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4. ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) เป็นความต้องการดีเด่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้

เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ในเรื่องของความรู้ ความสามารถ และความสำเร็จของบุคคล

5. ความต้องการการประสบความสำเร็จในชีวิต (Self Actualization Needs)

7. ทฤษฎีสัญชาตญาณ (Instinctual Theory) ทฤษฎีสัญชาตญาณอธิบายว่า ทั้งมนุษย์และสัตว์เกิดมาพร้อมด้วยโปรแกรมของพฤติกรรมชุดหนึ่ง ซึ่งทำให้มนุษย์และสัตว์มีการกระทำเกิดขึ้น เพื่อสนองความต้องการจำเป็นในการมีชีวิตรอด สัญชาตญาณจะผลักดันให้ทั้งมนุษย์และสัตว์มีแรงหรือพลังในการกระทำที่มีทิศทาง เช่นสัญชาตญาณการสืบพันธุ์จะผลักดันให้มนุษย์และสัตว์มีพฤติกรรมทางเพศเกิดขึ้น เป็นต้น

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์หลักของการศึกษาทฤษฎีแรงจูงใจก็คือเพื่อทราบว่ทำไมมนุษย์จึงกระทำสิ่งต่าง ๆ เพราะแรงจูงใจอะไร มีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างไรต่อพฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจ

2.1 ความหมายของแรงจูงใจ

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2540 : 99) ให้ความหมายของคำว่าแรงจูงใจ คือ พลังแรงภายในของบุคคล (หรือสัตว์) ที่ทำให้คนเรา (หรือสัตว์) เกิดพฤติกรรมและควบคุมแนวทางของพฤติกรรมให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

พวงเพชร วัชรอยู่ (2545 : 187) ให้ความหมายคำว่าของแรงจูงใจ หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำขึ้น

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ (2542 : 138) ให้ความหมายของคำว่าแรงจูงใจ คือ กระบวนการที่อินทรีย์ถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าให้มีพฤติกรรมมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทาง ถ้ามีแรงจูงใจมากพฤติกรรมจะมีมาก

วรรณิ ลิ้มอักษร (2543 : 125) ได้ให้ความหมายแรงจูงใจ คือ แรงที่ทำให้บุคคลพยายามทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีเป้าหมายเพื่อลดความไม่สบายใจ หรือลดความเครียดที่ถูกกระตุ้นโดยบุคคลหรือถูกกระตุ้นโดยสิ่งแวดล้อม แรงจูงใจถูกกระตุ้นให้เกิดขึ้นได้ง่ายเมื่อบุคคลกำลังขาดแคลนหรือสูญเสียบางสิ่งบางอย่าง การขาดแคลนหรือการสูญเสียดังกล่าวทำให้บุคคลมีความต้องการเกิดขึ้น แรงจูงใจจึงมีหน้าที่ทั้งการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมและเป็นตัวกำหนดทิศทางของพฤติกรรมด้วย

ดังนั้นแรงจูงใจ เป็นพลังกระตุ้นให้มนุษย์เกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่จุดมุ่งหมาย ซึ่งแรงจูงใจอาจเกิดจากการจูงใจภายในหรือภายนอก โดยมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์อย่างมาก

2.2 ประเภทของแรงจูงใจ

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 140) จำแนกแรงจูงใจออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจเพื่อความอยู่รอด (Survival Motives) เป็นแรงจูงใจที่จะช่วยให้คนเราสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ แรงจูงใจชนิดนี้มักจะสัมพันธ์กับสิ่งเบื้องต้นที่คนเราต้องการในชีวิต เช่น อาหาร อากาศ น้ำ การขับถ่าย ฯลฯ เป็นต้น
2. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ในสังคม อาจได้รับอิทธิพลโดยตรงจากสิ่งเร้าที่เป็นบุคคล หรือ จากวัตถุประสงค์ที่มองเห็นจับต้องได้ หรือ มาจากภาวะทางสังคมที่มองไม่เห็นก็ได้ เช่น การมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น การเป็นผู้ประกอบการสร้างมิตร เป็นต้น
3. แรงจูงใจเกี่ยวกับตนเอง (Self Motives) แรงจูงใจชนิดนี้ค่อนข้างจะซับซ้อนพอสมควร และเป็นสิ่งผลักดันให้คนเราพยายามปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้น เช่น แรงจูงใจที่เกี่ยวกับความสำเร็จในหน้าที่การงาน หรือความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2540 : 100) แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. แรงจูงใจทางร่างกาย (Physiological Motives) คือ พลังที่ทำให้คนแสดงพฤติกรรมในการรักษาสภาพชีวิตให้อยู่รอด อยู่ในภาวะสมดุลมีปกติสุข ไม่ตาย เช่น แรงจูงใจในการบำบัดความหิว ความกระหาย ความต้องการพักผ่อน การขับถ่ายและแรงจูงใจทางเพศ เป็นต้น แรงจูงใจทางกายนับว่าเป็นแรงจูงใจในปฐมภูมิ (Primary Motives) ของคนเราที่เดียว
  2. แรงจูงใจในทางสังคม (Social Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งจัดเป็นแรงจูงใจขึ้นเรื่อง (Acquired, Learned, Secondary Motives) เช่น ความอยากมีเพื่อน ต้องการมีหน้ามีตา อยากรวย อยากสุขสำราญใจ แรงจูงใจทางสังคม เป็นผลมาจากความต้องการทางจิตใจของคนเราด้วยพร้อม ๆ กัน เพื่อสนองจิตใจให้เบิกบานในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม
  3. แรงจูงใจส่วนบุคคล (Personal Motives) ได้แก่ แรงจูงใจที่คนเราอยากทำอยากเป็น หรืออยากได้ตามที่ตนเองต้องการเป็นส่วนตัว โดยเฉพาะ เป็นลักษณะพิเศษ
- สรุปได้ว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในการแสดงออก มีผลทำให้สภาวะร่างกาย อารมณ์ ความรู้สึก ทศนคติ และความต้องการเปลี่ยนแปลงไป

3. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

3.1 ความหมายของความพึงพอใจ

พิน กงพูน (2529 : 21) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกรัก ชอบ ยินดี เต็มใจ หรือเจตคติที่ดีของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ

กาญจน์ เรืองมนตรี (2543 : 12) ให้ความหมายว่าเป็นความรู้สึก เช่น ความรู้สึก รัก ความรู้สึกชอบ ภูมิใจ สุขใจเต็มที่ ประทับใจ เห็นด้วย อันจะก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน มีการเสียสละ อุทิศแรงกาย แรงใจ และสติปัญญาให้แก่งานอย่างแท้จริง

สมชัย เลิศทิววงศ์ (2544 : 35) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ (Satisfaction) คือ ความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกรัก ชอบและสุขใจหรือทัศนคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งถ้าบุคคลมีความพึงพอใจต่อสิ่งใดแล้ว ก็จะมีผลทำให้อุทิศแรงกายและสติปัญญา เพื่อจะมอบให้แก่สิ่งนั้น ๆ เป็นระดับความรู้สึกของลูกค้ำที่มีผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่าง ผลประโยชน์จากคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์หรือการทำงานของผลิตภัณฑ์กับการคาดหวังของ ลูกค้ำ ความคาดหวังของลูกค้ำ (Expectation) เกิดจากประสบการณ์และความรู้ในอดีตของผู้ซื้อ

วรูม (Vroom. 1967 : อ้างใน อัจฉนา โทบุญ. 2534 : 12) ได้กล่าวถึง ทัศนคติ (Attitude) และความพึงพอใจ (Satisfaction) ว่าสามารถที่จะใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้เป็น เรื่องของผลที่เกิดขึ้นกับบุคคล เนื่องจากที่เขาทำอยู่โดยทัศนคติที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เกิดความ พึงพอใจและความไม่พอใจตามลำดับ

เดวิส (Davis. 1967 : อ้างใน อัจฉนา โทบุญ. 2534 : 14) ได้กล่าวว่า พฤติกรรม เกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์ คือ ความพยายามที่จะขจัดความตึงเครียด หรือ ความกระวน- กระวาย หรือ ภาวะไม่ได้ดุลยภาพในร่างกาย เมื่อมนุษย์สามารถจัดสิ่งต่างๆ ดังกล่าวได้แล้ว มนุษย์ย่อมได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนต้องการ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึก ทัศนคติและเจตคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับการตอบสนองความ ต้องการ โดยเฉพาะทางด้านจิตใจ

3.2 ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

พิภพ อุดม (2537 : 61-62) ได้กล่าวถึงระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการไว้ว่า ผู้รับบริการย่อมมีความต้องการและคาดหวังในการรับบริการทุกครั้งเมื่อไปรับบริการ ประสบ

กับสถานการณ์ที่เป็นจริง เปรียบเทียบกับความต้องการก่อนไปรับบริการและแสดงออกมาเป็นระดับความพึงพอใจ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ความพึงพอใจที่ตรงกับความคาดหวัง เป็นการแสดงความรู้สึกยินดี ความสุขของผู้รับบริการเมื่อได้รับการบริการที่ตรงกับความคาดหวังที่มีอยู่ เช่น ลูกค้าไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหารที่มีชื่อแห่งหนึ่งและไม่ผิดหวังที่อาหารอร่อยและบริการรวดเร็ว หรือลูกค้าเดินทางด้วยรถไฟถึงจุดหมายปลายทางอย่างปลอดภัยตรงตามกำหนดเวลา เป็นต้น

2. ความพึงพอใจที่เกินความคาดหวัง เป็นการแสดงความรู้สึกปลาบปลื้มหรือประทับใจของผู้รับบริการ เมื่อได้รับการบริการเกินความคาดหวังที่มีอยู่ เช่น ลูกค้าเติมน้ำมันรถที่สถานบริการน้ำมันแห่งหนึ่ง พร้อมทั้งได้รับการตรวจเครื่องยนต์และเติมลมฟรีหรือลูกค้าไปซื้อของที่ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งและได้รับรางวัลพิเศษโดยไม่คาดคิดมาก่อน

ศิริพร ตันติพิบูลนัย (2538 : 5-8) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกของผู้รับบริการต่อการให้บริการ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

1. สถานที่บริการ การเข้าถึงการบริการได้สะดวกเมื่อลูกค้ามีความต้องการย่อมเกิดความพึงพอใจต่อการบริการ ทำเล ที่ตั้ง และการกระจายสถานที่บริการให้ทั่วถึงเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

2. การส่งเสริมแนะนำการบริการ การพึงพอใจของผู้รับบริการเกิดขึ้นได้จากการได้ยินข้อมูลข่าวสารหรือบุคคลอื่นกล่าวถึงคุณภาพของการบริการไปในทางบวกซึ่งหากตรงกับความเชื่อที่มีก็จะมีความรู้สึกดีกับการบริการดังกล่าวอันเป็นแรงจูงใจผลักดันให้มีความต้องการบริการตามมาได้

3. ผู้ให้บริการ ประกอบการบริหารการบริการ และผู้ปฏิบัติการ ล้วนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานบริการ ให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจทั้งสิ้น ผู้บริหารการบริการที่วางนโยบายการบริการ โดยคำนึงถึงความสำคัญของลูกค้าเป็นหลักย่อมสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจได้ง่ายเช่นเดียวกับผู้ปฏิบัติงานหรือพนักงานบริการที่ตระหนักถึงลูกค้าเป็นสำคัญ แสดงพฤติกรรมบริการและสนองบริการที่ลูกค้าต้องการความสนใจเอาใจใส่อย่างเต็มที่ด้วยจิตสำนึกของการบริการไปปรับปรุงงานขององค์กรสามารถออกแบบงานใหม่ให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการของลูกค้าได้

4. สภาพแวดล้อมของการบริการ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการบริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ลูกค้ามักชื่นชมสภาพแวดล้อมของการบริการ

เกี่ยวข้องกับการออกแบบอาคารสถานที่ ความสวยงามของการตกแต่งภายในด้วยเฟอร์นิเจอร์ และการให้สีสรรการจัดแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนตลอดจนการออกแบบวัสดุ เครื่องใช้งานบริการ

5. ขบวนการบริการ มีวิธีการนำเสนอบริการ ในขบวนการบริการเป็น สัดส่วนสำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ประสิทธิภาพของการจัดระบบการบริการ ส่งผลให้การปฏิบัติงานบริการแก่ลูกค้า มีความคล่องตัวและสนองต่อความต้องการของลูกค้า ได้อย่างถูกต้อง มีคุณภาพ

ความพึงพอใจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ผันแปรได้ตามปัจจัยแวดล้อมที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบุคคลในแต่ละสถานการณ์ ช่วงเวลาหนึ่งบุคคลอาจจะไม่พอใจต่อสิ่งหนึ่ง เพราะไม่เป็นไปตามคาดหวัง แต่ในช่วงหนึ่งหากสิ่งคาดหวังไว้ได้รับการตอบสนองอย่างถูกต้อง บุคคลก็สามารถเปลี่ยนความรู้สึกเดิมต่อสิ่งนั้นได้อย่างทันทีทันใด แม้ว่าจะเป็นความรู้สึกที่สามารถแสดงออกในระดับมากน้อยได้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของการประเมินสิ่งที่ได้รับจริงกับสิ่งที่ได้คาดหวังไว้

จากแนวคิดความพึงพอใจของผู้รับบริการ สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการเกิดจากคุณภาพของการให้บริการ โดยผู้รับบริการเกิดความรู้สึกยินดี ปลอดภัย ประทับใจในการบริการนั้น ๆ

4. ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนเอกชน

การจัดการศึกษาเอกชนในประเทศไทยมีมานาน กล่าวได้ว่า เอกชนดำเนินงานก่อนการศึกษาในระบบโรงเรียนของภาครัฐ คือ ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาซึ่งคงรุ่งเรืองและได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนมาโดยตลอด สมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ. 2199 – 2231 และ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2394 – 2411 ซึ่งเป็นยุคของการเผยแพร่ศาสนาควบคู่ไปกับการศึกษาความรู้ ผู้นำระดับสูงของยุคนั้นให้ความสนใจที่จะแสวงหาความรู้และวิทยาการทันสมัยต่าง ๆ ต่อมาจึงได้มีการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาแบบการศึกษาสมัยใหม่ (แบบตะวันตก) โดยบาทหลวงฝรั่งเศสสมัยโรมันคาทอลิก ได้เข้ามาจัดตั้งโรงเรียนขึ้นหลายแห่ง และบางแห่งทรงจัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้วย มีตำราเรียนภาษาไทยใช้เป็นเล่มแรก คือ จินดามณี กิจการโรงเรียนของบาทหลวงเป็นการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบแบบประเทศตะวันตก สำหรับค่าเล่าเรียนส่วนใหญ่จะเป็นสิ่งของตามแต่ผู้ปกครองจะนำมาให้และได้ขยายเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามความนิยมที่มีมากขึ้นตามลำดับ

โรงเรียนเอกชนที่จัดตั้งขึ้นในระยะแรกและยังคงดำเนินกิจการอยู่จนถึงทุกวันนี้ ได้แก่ โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ จังหวัดเพชรบุรี(พ.ศ. 2408) โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย (พ.ศ. 2413) โรงเรียนราชินี (พ.ศ. 2446) โรงเรียนเหล่านี้ถึงจะจัดตั้งมานานนับร้อยปีแล้วแต่ก็ได้รับความศรัทธาและความนิยมมาโดยตลอด เนื่องจากความมั่นใจในคุณภาพของการศึกษาที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั่นเอง และรัฐริเริ่มที่จะสนับสนุนการศึกษาเอกชนในรูปแบบของเงินทุนบุคลากร และวัสดุอุปกรณ์มีมาก่อนสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบประชาธิปไตยใน พ.ศ. 2475 ต่อมาเมื่อประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ 2 ฉบับ คือ พ.ศ. 2475 และ พ.ศ. 2479 จึงได้ระบุว่า ให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล และในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับต่อ ๆ มา ก็ได้ส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศชาติเป็นลำดับ (จรัส นองมาก. 2538 : 15)

การศึกษาเอกชนในประเทศไทยมีประวัติอันยาว และได้มีการพัฒนารูปแบบและวิธีการอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด สามารถแบ่งพัฒนาการของการศึกษาเอกชนได้ 5 ระยะ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2542 (อ้างถึงในเพ็ญประภา แพงไทย. 2545 : 12)

ระยะที่ 1 ความอิสระของการศึกษาเอกชน (พ.ศ. 2395 – 2461) ในช่วงนี้โรงเรียนเอกชนสามารถดำเนินกิจการได้โดยไม่มีการควบคุม การที่รัฐไม่ได้ดำเนินการควบคุมโรงเรียนเอกชน ก็เนื่องมาจากสาเหตุทางการเมืองระหว่างประเทศที่ประเทศตะวันตกกำลังขยายอำนาจทางการเมือง หรือยุคจักรวรรดินิยม สิ่งที่รัฐดำเนินการในช่วงนี้คือการจัดตั้งโรงเรียนของรัฐและสนับสนุนโรงเรียนเอกชนของไทย

ระยะที่ 2 การควบคุมโรงเรียนเอกชน (พ.ศ. 2461 – 2480) ระยะนี้รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ 2 ฉบับ คือ ฉบับ พ.ศ. 2461 และ พ.ศ. 2479 สาเหตุสำคัญที่มุ่งควบคุมกิจการของโรงเรียนเอกชนก็เพื่อความมั่นคงของชาติเป็นหลัก เช่น ครูใหญ่ต้องมีวุฒิทางครู ครูที่สอนต้องมีความรู้ภาษาไทย ต้องสอนภาษาไทยและปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี ความจงรักภักดีต่อชาติ

ระยะที่ 3 ความเฟื่องฟูของการศึกษาเอกชน (พ.ศ. 2480 – 2503) รัฐเริ่มการอุดหนุน การรับรองวิทยฐานะ และมีนโยบายเด่นชัดให้เอกชนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของชาติเพิ่มมากขึ้น ในระยะนี้มีโรงเรียนเอกชนขยายตัวอย่างมาก

ระยะที่ 4 การหยุดชะงักและการขยายตัวของโรงเรียนเอกชน (พ.ศ. 2507 – 2518) รัฐได้มีนโยบายขยายการศึกษาการศึกษาภาคบังคับเป็น 7 ปี ทำให้โรงเรียนของรัฐขยายตัว

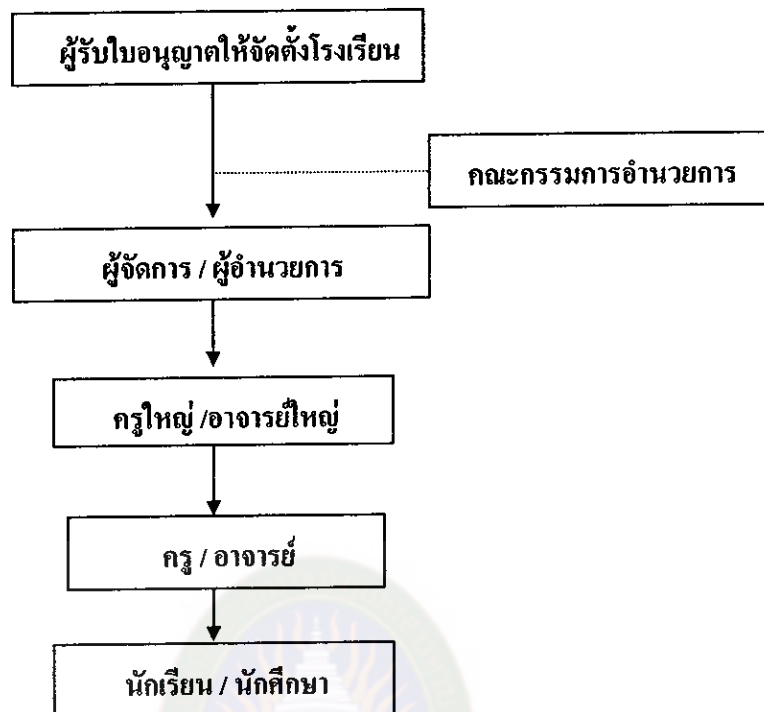
อย่างมากอันมีผลกระทบต่อ การดำเนินงานของโรงเรียนเอกชน แต่ด้วยรัฐบาลไม่สามารถ ดำเนินงานตามเป้าหมายได้เพราะปัญหาด้านงบประมาณและขาดแคลนครู ตลอดจนอาคาร สถานที่ รัฐจึงมีนโยบายให้เอกชนเข้ามาดำเนินการมากขึ้น ทำให้โรงเรียนเอกชนขยายตัวเพิ่ม มากขึ้น พ.ศ 2518

ระยะที่ 5 การแสวงหาแนวทางใหม่ (พ.ศ. 2518 – ปัจจุบัน) การประกาศใช้ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2518 และ 2525 ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียน เอกชนอย่างมาก เพราะมีการควบคุมมาตรฐานเข้มงวดมาก มีการควบคุมการเก็บค่าเล่าเรียน และต่อมาได้มีการผ่อนปรนตามนโยบายค่าเล่าเรียนลอยตัว อีกทั้งรัฐบาลได้ดำเนินการขยาย การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องเร่ง การขยายการจัดการศึกษาภาครัฐออกไป เพื่อให้เป็นไปตามทิศทางและความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ โรงเรียน เอกชนเองจึงได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

คำว่า การศึกษาเอกชน ได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวางมากตั้งแต่ได้มีการ ประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ได้จัดตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชนขึ้นแทนกองโรงเรียนราษฎร์ กรมวิสามัญศึกษา โดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ทำให้ เรียกโรงเรียนราษฎร์ว่าโรงเรียนเอกชนและ สถานศึกษาเอกชนมากขึ้นเป็นลำดับจนถึงปีเฉลิมฉลองครบรอบ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์ จึงเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนเอกชน ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา

4.1 โครงสร้างการบริหารการศึกษาโรงเรียนเอกชน

การบริหารโรงเรียนเอกชนนั้นได้พัฒนาการบริหารให้สอดคล้องกับยุคสมัย ตลอดจนมาทั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้การศึกษาของเอกชนได้มาตรฐาน มีคุณภาพ การบริหาร การศึกษาเอกชนในสมัยเริ่มต้นนั้น ยังไม่มีรูปแบบและโครงสร้างที่ชัดเจน แต่จะมีลักษณะ เป็นงานที่ง่าย ๆ ปัจจุบันเมื่อมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีหน้าที่ กำกับดูแล โรงเรียนเอกชน ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเอกชนให้เป็นลักษณะเดียวกัน รายละเอียดแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเอกชน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงในพัชรา จงศิริกุล. 2546 : 13)

5. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษามาตรา 22-30 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547 : 12) ได้บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4. ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข
มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ
สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล
และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของ
ผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ
ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบ
การศึกษา

ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้
นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และ
การประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ใน
วรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่
พึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคล
ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตาม
ความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและ
ศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความ
สมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง
และวรรคสองแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้า
วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน
ประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการ
เรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีกระแสทางความรู้ ข้อมูล

ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง การส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

6. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เน้นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของบุคคล

6.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

“การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม” (กรมวิชาการ. 2546 : 3)

6.2 หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือนุเคราะห์ที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546 : 5)

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุก

ประเภท

2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดย

คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำได้อย่างมีคุณภาพ
และมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการ
พัฒนาเด็ก

6.3 จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดหมายที่ถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 : 31)

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและ
ประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขจิตดี มีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการ
ออก
6. ช่วยเหลือตัวเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของ
สังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

6.4 คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันที่วงที่

คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3-5 ปีมีดังนี้

เด็กอายุ 3 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

1. กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
2. รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
3. เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
4. เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
5. ใช้กรรไกรมือเดียวได้

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

1. แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
2. ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
3. กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดคนน้อยลง

พัฒนาการด้านสังคม

1. รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
2. ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
3. เล่นสมมติได้
4. รู้จักรอคอย

พัฒนาการด้านสติปัญญา

1. ตำรวจสิ่งต่างๆ ที่เหมือนกันและแตกต่างกันได้
2. บอกชื่อของตนเองได้

3. ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
4. สนทนาโต้ตอบหรือเล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ได้
5. สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ
6. ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองง่ายๆ และแสดงท่าทางเลียนแบบได้
7. รู้จักใช้คำถาม “อะไร”
8. สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่ายๆ
9. อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

เด็กอายุ 4 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

1. กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
2. รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
3. เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้
4. เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้
5. ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
6. ระบายสีอย่างถูกต้อง

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

1. แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
2. เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตัวเองและผู้อื่น
3. ชอบทำทนายผู้ใหญ่
4. ต้องการให้มีคนฟัง สนใจ

พัฒนาการด้านสังคม

1. แต่งตัวได้ด้วยตนเองไปห้องส้วมได้เอง
2. เล่นร่วมกับคนอื่นได้
3. รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง
4. แบ่งของให้คนอื่น
5. เก็บของเล่นเข้าที่

พัฒนาการด้านสติปัญญา

1. จำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้
2. บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
3. พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ
4. สนทนาโต้ตอบหรือเล่าเรื่องประโยคอย่างต่อเนื่อง
5. สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
6. รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

เด็กอายุ 5 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

1. กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้
2. รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นได้ได้ด้วยมือทั้งสอง
3. เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว
4. เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้
5. ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด
6. ใช้ก้านเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกกรองเท้า

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

1. แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม
2. เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่น
3. ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

พัฒนาการด้านสังคม

1. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
2. เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่น
3. พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ ทำความเคารพ
4. รู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่
5. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

พัฒนาการด้านสติปัญญา

1. บอกความแตกต่างของ กลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนก และจัดหมวดหมู่สิ่งของได้

2. บอกชื่อ สกุน และอายุของบุคคลได้
3. พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง
4. สนทนาโต้ตอบหรือเล่าเป็นเรื่องราวได้
5. สร้างผลงานตามความคิดเห็นของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่
6. รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” “อย่างไร”
7. เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม
8. นับปากเปล่าได้ถึง 20

6.5 ระยะเวลาเรียน

ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

6.6 การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้

เป็นหลักฐาน

5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

วิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3-5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

การจัดการศึกษาปฐมวัย (เด็กอายุ3-5 ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความสามารถพิเศษ สามารถปรับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละประเภท

การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1

การสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสำคัญอย่างยิ่ง บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องให้ความสนใจต่อการช่วยลดช่องว่างของความไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียน การสอน ตัวเด็ก ผู้สอน ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ทั้งระบบ การสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จะประสบผลสำเร็จได้ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อโดยเฉพาะระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในช่วงอายุ 3-5 ปี กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจ จัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการเชื่อมโยงการศึกษาโดยการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อ ดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้

1.1 จัดประชุมผู้สอนระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาร่วมกัน พัฒนารอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษาเพื่อผู้สอนทั้งสองระดับจะได้เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับเด็กวัยนี้

1.2 จัดหาเอกสารด้านหลักสูตร และเอกสารทางวิชาการของทั้งสองระดับมาไว้ให้ผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ได้ศึกษาทำความเข้าใจ อย่างสะดวกและเพียงพอ

1.3 จัดกิจกรรมให้ผู้สอนทั้งสองระดับมีโอกาสแลกเปลี่ยนเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับจากการอบรม ดูงาน ซึ่งไม่ควรจัดให้เฉพาะผู้สอนในระดับเดียวกันเท่านั้น

1.4 จัดเอกสารเผยแพร่ตลอดจนกิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

1.5 ระหว่างที่เด็กอยู่ในระดับปฐมวัย ผู้บริหารควรจัดให้มี การพบปะทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง เพื่อผู้ปกครองจะได้สร้างความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนการสอนของบุตรหลานคนได้อย่างถูกต้อง

1.6 สถานศึกษาที่มีเด็กทั้งสองระดับควรจัดกิจกรรมที่ผู้สอนผู้ปกครองและเด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันในบางโอกาส

1.7 สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ควรจัดปฐมนิเทศผู้ปกครอง 2 ครั้ง คือก่อนเด็กเข้าเรียนระดับปฐมวัย และก่อนเด็กจะเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจการศึกษาทั้งสองระดับ และให้ความร่วมมือช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ดีขึ้น

2. ผู้สอนระดับปฐมวัย

ผู้สอนระดับปฐมวัย นอกจากจะต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กของตนเองแล้ว ควรศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองและบุคลากรอื่นๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้สอนอาจจัดกิจกรรมดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อส่งต่อผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนระดับประถมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป

2.2 พูดคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดี ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

2.3 จัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับผู้สอนตลอดจนสภาพแวดล้อม บรรยากาศของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาเดียวกันหรือสถานศึกษาอื่น

3. ผู้สอนระดับประถมศึกษา

ผู้สอนระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของคนให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.1 จัดกิจกรรมให้เด็กและผู้ปกครองมีโอกาสได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับ
ผู้สอนและห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเปิดภาคเรียน

3.2 จัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัด
ให้มีมุมประสบการณ์ภายในห้องเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ เช่น มุม
หนังสือ มุมเกมการศึกษา มุมของเล่น เพื่อช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ปรับตัวและ
เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

3.3 จัดกิจกรรมสร้างข้อตกลงที่เกิดจากเด็กร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิบัติ
ตน

3.4 เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก
ผู้ปกครอง และชุมชน

4. ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษาต้องทำความเข้าใจหลักสูตรของ
การศึกษาทั้งสองระดับและเข้าใจว่า ถึงแม้เด็กจะอยู่ในระดับประถมศึกษาแล้วแต่เด็กยังต้องการ
ความรัก ความเอาใจใส่ การดูแลและการปฏิบัติสัมพันธ์ที่ไม่ได้แตกต่างไปจากระดับปฐมวัยและ
ควรให้ความร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถ
ปรับตัวได้เร็วยิ่งขึ้น

6.7 การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่น โดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษา
หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้นเพื่อให้ผลผลิตทางการ
ศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการ
ของชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานที่มี
ประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเห็น
ความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจน การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน
การวางแผน และดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของกระบวนการบริหารการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้อง

โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ตั้งแต่ระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ การกำกับดูแลและประเมินผลต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลจากรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

จากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นการจัดตามความต้องการและธรรมชาติของเด็ก โดยการอบรมเลี้ยงดู ปลูกฝังสิ่งที่ดีงาม ให้เด็กได้เรียนรู้ ได้เล่นอย่างสนุกสนานและมีความสุข และมีพัฒนาการตามวัยที่เหมาะสม

7. มาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา พ.ศ.2549

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลในโรงเรียนเอกชน ดังนี้ (ก่องทะเบียณ. 2549 : 119)

1. เพื่อเตรียมความพร้อมนักเรียนอายุ 3-5 ปี
2. เพื่อให้การเตรียมความพร้อมต้องจัดให้บูรณาการเหมาะสมกับวัยของนักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา
3. เพื่อเป็นการพัฒนาการเตรียมความพร้อมของนักเรียนได้รับการดูแลจากบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์ และผ่านการอบรมมาโดยเฉพาะ
4. เพื่อพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ แผนการจัดประสบการณ์ คู่มือครู สื่อการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จึงได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา พ.ศ.2549 เพื่อให้โรงเรียนอนุบาลเอกชนถือปฏิบัติในการจัดการศึกษา รายละเอียดดังนี้ (ก่องทะเบียณ. 2549 : 119-123)

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา พ.ศ.2549”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก

(1) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยความจุของนักเรียนในห้องเรียน สำหรับโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2520

(2) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ.2531

(3) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2545

(4) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา พ.ศ.2528

(5) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

(6) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2538

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“โรงเรียน” หมายความว่า โรงเรียนเอกชน ตามมาตรา 15(1) ประเภทสามัญศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

“เตรียมอนุบาล” หมายความว่า ชั้นเตรียมอนุบาล 1 ปี

“อนุบาล 3 ปี” หมายความว่า ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3

“อนุบาล 2 ปี” หมายความว่า ชั้นอนุบาลปีที่ 2 และปีที่ 3

“พี่เลี้ยง” หมายความว่า บุคคลผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือดูแลนักเรียน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525

ข้อ 5 ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด 1

ที่ดิน

ข้อ 6 ที่ดินที่ใช้จัดตั้งโรงเรียนต้องมีเนื้อที่ดินติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน และมีจำนวนเนื้อที่ดินดังนี้

- (1) ระดับก่อนประถมศึกษา มีจำนวนไม่น้อยกว่า 90 ตารางวา
- (2) ระดับประถมศึกษา มีจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ไร่
- (3) ระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ไร่

โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ 2 ระดับขึ้นไป ให้มีเนื้อที่ดินไม่น้อยกว่า 2 ไร่

ข้อ 7 การขอเพิ่มเนื้อที่ดินเพื่อขยายกิจการ โรงเรียนและที่ดินที่เพิ่มไม่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันกับที่ดินที่ใช้จัดตั้งโรงเรียน ให้เสนอเหตุผลและความจำเป็นและที่ดินที่ขอเพิ่มจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 200 ตารางวา และอยู่ห่างจากที่ดินที่ใช้จัดตั้งโรงเรียนอยู่แล้วตามเส้นทางคมนาคม ไม่เกิน 500 เมตร จะต้องมีการแสดงขอบเขตชัดเจน มีที่ว่างเป็นที่พักผ่อนและสนามไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของบริเวณที่ดินที่ขอเพิ่ม และผู้รับใบอนุญาตจะต้องจัดเจ้าหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบ รวมทั้งมาตรการในการรักษาความปลอดภัยตลอดเวลาที่เปิดทำการ

การขอเพิ่มที่ดินตามวรรคหนึ่ง ที่ดินที่ขอเพิ่มอยู่ห่างจากที่ดินที่ใช้จัดตั้งโรงเรียนอยู่แล้วตามเส้นทางคมนาคม เกินกว่า 500 เมตร ผู้รับใบอนุญาตจะต้องมีแผนดำเนินการที่ชัดเจนให้เห็นว่าสามารถจัดการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเช่นเดียวกัน และให้อยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่จะพิจารณาอนุญาต

หมวด 2

สถานที่และอาคาร

ข้อ 8 สถานที่และบริเวณที่ตั้งโรงเรียนต้องไม่ขัดต่อสุขลักษณะหรืออนามัยของนักเรียน บริเวณโรงเรียนจะต้องเหลือที่ว่างเพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนและสนามไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของบริเวณโรงเรียนทั้งหมด และมีรั้วแสดงบริเวณโรงเรียนที่เป็นสัดส่วน

ข้อ 9 การก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ รวมทั้งการขอใช้อาคารเรียน อาคารประกอบ จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต

ข้อ 10 โรงเรียนต้องจัดให้มีห้องเรียนและห้องประกอบ ดังนี้

(1) ห้องเรียนระดับก่อนประถมศึกษา แต่ละห้องต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 35 ตารางเมตร และต้องเป็นห้องโล่งไม่มีเสาหรือสิ่งกีดขวาง ในกรณีที่มีห้องเรียนรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างของห้องไม่น้อยกว่า 5.00 เมตร และในกรณีที่เป็นห้องเรียนรูปอื่นๆ ส่วนที่แคบที่สุดของห้องไม่น้อยกว่า 4.00 เมตร

(2) ห้องเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ต้องมีขนาดห้องไม่ต่ำกว่า 6.00 เมตร × 8.00 เมตร และมีห้องเรียนเพียงพอกับจำนวนชั้นเรียนที่เปิดสอน

(3) ห้องประกอบต่าง ๆ ของแต่ละระดับที่เปิดสอน โรงเรียนจะต้องจัดตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนด

(4) ห้องเรียนที่มีทางเข้าออก 2 ทาง แต่ละทางต้องกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร ในกรณีที่มีทางเข้าออกเพียงทางเดียว ต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.60 เมตร

ข้อ 11 การใช้อาคารเรียนต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

กรณีขอใช้อาคารที่มีอยู่แล้วมาตัดแปลงเป็นอาคารเรียนจะต้องปรับปรุงอาคารเรียนโดยมีวิศวกรรับรองความมั่นคงของอาคาร ดังนี้

อาคารเรียนชั้นเตรียมอนุบาลและระดับก่อนประถมศึกษา ให้มีสภาพตามที่กำหนดใน ข้อ 10(3) , (4)

อาคารเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ให้มีสภาพตามที่กำหนดใน ข้อ 10(2) , (3) , (4)

ข้อ 12 การคำนวณความจุของนักเรียนแต่ละระดับที่เปิดสอนมีดังนี้

(1) ชั้นเตรียมอนุบาลและระดับก่อนประถมศึกษา สัดส่วนพื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียนต้องไม่น้อยกว่า 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน ให้คำนึงถึงพื้นที่ต่อจำนวนรวมของนักเรียนแต่ละห้องต้องไม่เกิน 40 คน

(2) ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ห้องเรียนที่มีพื้นที่ 48 ตารางเมตร ให้ความจุนักเรียนได้ไม่เกิน 45 คน ถ้ามีพื้นที่เพิ่มขึ้นจาก 48 ตารางเมตร ให้ความจุเพิ่มขึ้นได้อีกโดยถือหลักเกณฑ์ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน ทั้งนี้ในห้องหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกินห้องละ 55 คน

(3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ห้องเรียนที่มีพื้นที่ 48 ตารางเมตร ให้ความจุนักเรียนได้ไม่เกิน 45 คน ถ้ามีพื้นที่เพิ่มขึ้นจาก 48 ตารางเมตร ให้ความจุเพิ่มขึ้นได้อีกโดยถือหลักเกณฑ์ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน ทั้งนี้ในห้องหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกินห้องละ 60 คน

ในกรณีที่โรงเรียนมีความจำเป็นที่มีนักเรียนเกินกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ 12 (2),
(3) ให้ขอผ่อนผันจากผู้อนุญาตเป็นราย ๆ ไปในแต่ละปี

ข้อ 13 การคำนวณความจุสูงสุดของนักเรียนให้คำนวณความจุ จำนวนนักเรียน
3 คนต่อพื้นที่ 8 ตารางเมตร โดยให้คำนวณความจุห้องปฏิบัติการหรือห้องประกอบด้วย ทั้งนี้
พื้นที่ที่ใช้ในการคำนวณความจุของนักเรียนทั้งโรงเรียนให้คำนวณจากพื้นที่ดินของโรงเรียน

ข้อ 14 กรณีมีจำนวนนักเรียนรวมกันทั้งโรงเรียนเกิน 5,000 คน ต้องจัดให้มี
ห้องสมุดแยกสำหรับระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา อย่างน้อยระดับละ 1 ห้อง แล
ะห้องมีขนาดไม่ต่ำกว่า 6.00×8.00 เมตร ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องแนะแนว และห้องปฏิบัติการ
ต่างๆ ตามแผนการเรียน ส่วนห้องพยาบาล (แยกชาย-หญิง) และ โรงอาหาร ห้องน้ำ-ห้องส้วม
ต้องจัดให้มีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

หมวด 3

ครูและนักเรียน

ข้อ 15 ชั้นเตรียมอนุบาลและระดับก่อนประถมศึกษาให้มีครูห้องเรียนละ 1 คน
ต่อนักเรียน 30 คน ถ้านักเรียนเกิน 30 คน ต้องมีพี่เลี้ยง 1 คน

ข้อ 16 พี่เลี้ยงต้องมีความรู้ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า

ข้อ 17 ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาให้มีครูประจำทำการสอน โดย
มีอัตราส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน 30 คน

ข้อ 18

(1) ชั้นเตรียมอนุบาลและระดับก่อนประถมศึกษา โรงเรียนจะรับนักเรียน
เข้าเรียนได้ในชั้นเตรียมอนุบาลเมื่อมีอายุครบ 2 ปี ชั้นอนุบาลเมื่อนักเรียนมีอายุครบ 3 ปี
สำหรับโรงเรียนที่เปิดหลักสูตร 3 ปี และเมื่อนักเรียนมีอายุครบ 4 ปี สำหรับโรงเรียนที่เปิด
หลักสูตร 2 ปี นับถึงวันเข้าเรียน

การรับนักเรียนเข้าเรียน ให้โรงเรียนสามารถรับได้ในทุกภาคเรียน

(2) ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ให้รับนักเรียนตามที่ได้รับ

อนุญาต

หมวด 4

การจัดการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียน

ข้อ 19 โรงเรียนต้องปฏิบัติตามคำสั่ง กฎ ข้อบังคับ ประกาศ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในแต่ละหลักสูตร โดยต้องจัดให้ครบถ้วน และถูกต้องตามที่กำหนด

บทเฉพาะกาล

ข้อ 20 โรงเรียนที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งอยู่แล้วก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับให้คงสภาพเดิมต่อไป แต่ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานกิจการในเรื่องใดจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานโรงเรียนที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

8. การจัดการศึกษาปฐมวัย

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา พ.ศ.2549 เป็นมาตรฐานที่โรงเรียนเอกชนทุกโรงเรียนต้องยึดถือและปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การจัดการเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง ประกอบด้วย

8.1 แนวทางการจัดประสบการณ์

“การจัดการศึกษาปฐมวัย” หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยสำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมก็มีวิธีการและลักษณะในการ จัดกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่าง ๆ กัน (เขาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 14)

การจัดการศึกษาปฐมวัยควรมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการและเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้ทุกรูปแบบควรมีส่วนสำคัญดังที่ มาสโซเกลีย (Massoglia. 1977 : 3-4 ; อ้างถึงในเขาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 14) กล่าวเอาไว้ดังนี้

1. เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน นับตั้งแต่แรกเกิดจนเริ่ม เข้าเรียนในระบบโรงเรียน

2. วางพื้นฐานทางสุขภาพอนามัยให้กับเด็กตั้งแต่ต้น รวมทั้งเด็กที่มีความบกพร่องต่าง ๆ
3. สิ่งแวดล้อมทางบ้านควรมีส่วนให้เด็กเจริญเติบโต และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน
4. พ่อแม่ควรเป็นครูคนแรกที่มีความสำคัญต่อลูก
5. อิทธิพลจากทางบ้านควรมีผลต่อกระบวนการในการพัฒนาเด็ก

ในอดีตที่ผ่านมา เรามักละเลยไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในวัยนี้เท่าที่ควร แต่ในระยะหลัง ๆ นักการศึกษาและนักจิตวิทยา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในวงการต่าง ๆ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะจากการค้นคว้าและวิจัยพบว่า การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กจะทำได้ดีที่สุดในช่วงนี้ซึ่งเป็นวัยต้นของชีวิต

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีจุดประสงค์เพื่อเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนต่อในระดับประถมศึกษา โดยการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัย เป็นช่วงของการพัฒนาบุคลิกภาพ นักการศึกษาพบว่าสติปัญญา ค่านิยม เจตคติ จริยธรรม และสิ่งอื่น ๆ ที่ได้รับการปลูกฝังอย่างดีในช่วงนี้ จะมีผลต่อพัฒนาการในระยะต่อ ๆ ไปเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ครูจะต้องเข้าใจพัฒนาการและกระบวนการเรียนรู้ของเด็กในเรื่องต่อไปนี้ (สุโขทัย ธรรมมาธิราช. 2527 : 32)

1. การเรียนรู้ คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากการคิด การกระทำ การที่ได้เห็น ได้ฟัง รู้สึก ได้ชิม ได้ดม ฯลฯ
2. เด็กที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน มีพัฒนาการ โดยทั่ว ๆ ไปคล้ายคลึงกัน
3. เด็กแต่ละคนอาจจะแตกต่างกันมากในความสามารถที่คิดด้วมา
ความเร็วความช้าของการเจริญเติบโต พัฒนาการทางบุคลิกภาพ ประสบการณ์ที่ผ่านมา ซึ่งอาจจะแตกต่างกันทั้งฐานะทางสังคม ทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาของพ่อแม่
4. เด็กมีความต้องการหลายอย่างที่ครูจะต้องดูแลเอาใจใส่ให้ได้รับความพอใจ ได้แก่
  - 4.1 เด็กต้องการความรักจากพ่อ แม่ ครูและผู้ใกล้ชิดอื่น ๆ
  - 4.2 เด็กต้องการเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับคนหนึ่งในครอบครัวในห้องเรียน ในโรงเรียน
  - 4.3 เด็กต้องการความสำเร็จในงานที่กระทำ

4.4 เด็กต้องการความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็น

5. เด็กจะเรียนได้ดีเมื่อ

5.1 ร่างกายแข็งแรง สุขภาพจิตดี ใจคอเบิกบาน

5.2 กิจกรรมการเรียนนั้นเหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็ก

การจัดการศึกษาปฐมวัย ยึดหลักพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละวัยเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2546 : 1) กล่าวว่า ปัจจุบันปัญหาสังคมและภาวะวิกฤติด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสวัสดิการและสิทธิพื้นฐาน ด้านสติปัญญาและความสามารถในการรู้คิด ล้วนมีผลต่อกระทบอย่างยิ่งต่อเด็กปฐมวัยไทย เพื่อให้การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้กับเด็กในทุกสถานะไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กในสถานะยากลำบาก จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการเด็กโดยทั่วไป และพัฒนาการเด็กเฉพาะบุคคล เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย 3-5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน แต่ทั้งนี้ประสบการณ์ที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และควรยืดหยุ่นให้มีสาระที่ควรเรียนรู้ที่เด็กสนใจและสาระที่ควรเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์สำคัญและทำกิจกรรมในแต่ละหัวเรื่องแล้วเด็กควรจะเกิดแนวคิดตามที่ได้เสนอแนะในหลักสูตร

สำหรับการนำแนวคิดจากนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการจัดประสบการณ์ ผู้สอนต้องทำความเข้าใจในนวัตกรรมนั้น ๆ แต่ละนวัตกรรมจะมีจุดเด่นของตนเอง แต่โดยภาพรวมแล้ว นวัตกรรมส่วนใหญ่จะยึดเด็กเป็นสำคัญ การลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กจะเป็นหัวใจสำคัญในแต่ละนวัตกรรม ดังนั้นผู้สอนระดับปฐมวัยต้องศึกษาและทำความเข้าใจแนวการจัดประสบการณ์ เพื่อนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติ หน่วยศึกษานิเทศน์ (2546 : 2-3) ได้กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะสมกับอายุ ภูมิภาค และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
3. จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
4. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด โดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
5. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก
7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
8. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
9. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ทั้งวางแผนการสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ
10. จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำข้อมูลที่ได้มาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปว่าการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยควรเน้นเด็กเป็นสำคัญ จัดให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการภายใต้สภาพแวดล้อมที่อบอุ่นและเอื้อต่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก

8.2 บุคลากร

ครูปฐมวัยเป็นครูคนแรกในสถานศึกษาที่เด็กจะได้พบ ความประทับใจในครั้งแรกเป็นเรื่องสำคัญ ครูปฐมวัยต้องสร้างความประทับใจให้เด็กเห็นว่าประสบการณ์จากโรงเรียนเป็นเรื่องสนุกสนาน (สายชน หมวกเหล็ก. 2542 : 27) ครูปฐมวัยจะต้องทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง เป็นครู เป็นตัวแทนพ่อแม่ตลอดจนเป็นเพื่อนเล่นของเด็กไปในขณะเดียวกัน อีกทั้งให้คำแนะนำดูแล เลี้ยงดู ตลอดจนจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เด็กเจริญเติบโต สามารถช่วยเหลือตนเองและปรับตัวเข้ากับสังคมได้ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนขั้นต่อไปและเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2541 : 387-400) กล่าวถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. รักเด็ก ต้องมีนิสัยรักเด็กอย่างแท้จริง จึงจะอยู่กับเด็กได้
2. ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก เด็กวัยนี้ยังต้องการความเอาใจใส่และดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความอบอุ่นแก่เด็กเสมือนเป็นบุคลากรในครอบครัวของเด็กเอง
3. เมตตากรุณา จะต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจรักและเอ็นดูเด็ก พรารถนาจะให้เด็กได้รับความสุขและช่วยเหลือเมื่อเด็กได้รับความทุกข์
4. อารมณ์ดี ผู้อยู่กับเด็กวัยนี้ต้องเป็นผู้สามารถควบคุมอารมณ์ได้ไม่โกรธง่าย โมโหร้ายจนเหียว แต่มีอารมณ์สนุกร่วมกับเด็ก
5. ใจเย็น เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับเด็กจะมีอยู่เสมอ อาจได้รับการต่อว่าหรือกล่าวร้ายต่าง ๆ จึงต้องฝึกจิตใจให้เป็นคนใจเย็น รู้จักรับฟังพิจารณาเรื่องราวและชี้แจงอย่างมีเหตุผล
6. อดทน ต้องทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็ก จึงต้องฝึกฝนตนเองให้มีความอดทน เนื่องจากวัยเด็กเล็กยังไม่เข้าใจและทำอะไรได้เท่าผู้ใหญ่ จึงต้องใช้เวลาและความอดทนอย่างมาก
7. ขยัน บุคลากรผู้อยู่กับเด็กวัยนี้ต้องเป็นผู้เอาใจใส่ต่อหน้าที่ ไม่เบื่อง่ายในการทำงาน ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ รับผิดชอบในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี
8. ยุติธรรม การร่วมงานกับเด็กย่อมพบปัญหาอยู่เสมอจึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบ ตัดสินตามเหตุผลโดยวางตนเป็นกลางจริง ๆ
9. ซื่อสัตย์ ต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต และซื่อตรงซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กปฏิบัติตาม

10. ยิ้มแย้มแจ่มใส จะต้องเป็นผู้ที่ยิ้มแย้มง่าย มองดูร่าเริงแจ่มใส นำพุดนำคหาสมาคมด้วย ทำให้ผู้อยู่ใกล้รู้สึกอบอุ่น

11. ตัดสอนใจดี รู้ปัญหาที่แท้จริงแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอน

12. แคล่วคล่องว่องไว การอยู่กับเด็กซึ่งซุกซนและเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นจึงควรเป็นผู้ที่แคล่วคล่องว่องไว กระฉับกระเฉงสามารถติดตามได้ทัน แต่ไม่ใช่หลุดหลีกหลุกหลิกหลน

13. หน้าตา ทรวดทรง ท่าทางดี ควรฝึกการนั่ง ยืน เดิน ให้ถูกท่าหน้าดู ระวังให้ทรวดทรงตัวตรงอยู่เสมอ เพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่เด็ก หน้าตาควรตกแต่งพองามมองดูสดชื่น ไม่ควรตกแต่งหน้าตามากเกินไป ทรงผมที่เหมาะสมกับวัยและใบหน้า ชวนให้มีเสน่ห์หน้าดู

14. สุขภาพดี จำเป็นต้องรักษาสุขภาพให้แข็งแรงระวังเรื่องสุขภาพให้มาก เนื่องด้วยต้องใช้เสียงพูด ต้องเคลื่อนไหวอยู่เสมอ และต้องร่วมเล่นกับเด็กด้วย

15. แต่งกายดี ควรเป็นผู้ที่แต่งกายน่าดู สะอาดและเรียบร้อยเหมาะสมกับวัย และหน้าที่ เลือกแบบที่สวยงามเหมาะสมกับการปฏิบัติงานได้สะดวก ไม่ควรแต่งกายนำสมัยหรือล้ำสมัยเกินไป

16. วาจาสุภาพไพเราะ ต้องระมัดระวังการใช้ความหมายของคำพูดที่เด็กสามารถเข้าใจได้ พยายามออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน สุภาพและไพเราะ

17. กริยามารยาทดี ควรมีกริยามารยาทงาม รู้จักกาลเทศะ รู้จักมารยาทต่าง ๆ ที่จะใช้ในสังคมเพื่อเป็นตัวอย่างแก่เด็ก และฝึกให้เด็กปฏิบัติด้วย

18. ตรงต่อเวลาและหน้าที่ มาปฏิบัติงานได้ตรงเวลา และตระเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กไว้ให้เรียบร้อยพร้อมสื่อการเรียนการสอนก่อนที่เด็กจะมาถึงสถานศึกษา

18.1 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การปฏิบัติงานในสถานศึกษาจะได้รับความสะดวกและสบายใจได้นั้น ครูปฐมวัยจำเป็นต้องปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานเป็นสำคัญ มีหลักการสำคัญในการปฏิบัติงานดังนี้

18.1.1 ยิ้มแย้ม เมื่อปฏิบัติงาน หรือติดต่อกับงานหรือร่วมงานกับผู้อื่น ควรต้องยิ้มแย้มเสมอ

18.1.2 ยืดหยุ่น ต้องเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี ใจเย็น อ่อนน้อม รอคอยโอกาสเหมาะ ๆ ในการติดต่อกับผู้อื่น อย่าเอาแต่ใจตนเอง

18.1.3 ยกย่อง โดยปกติทั่วไป คนเราชอบการยกย่อง สรรเสริญ
 เป็นขอ ฉะนั้นควรเลือกยกย่อง สรรเสริญ เป็นขอส่วนที่ดีของผู้ที่เราพูดด้วยจึงจะมีประโยชน์
 ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

18.1.4 ยินยอม จะต้องไม่เป็นคนดื้อรั้น ยอมรับข้อบกพร่อง
 ของภัย โอนอ่อน ผ่อนตามคนอื่นบ้าง และยอมเสียสละในบางโอกาส

18.1.5 ยืนหยัด จะต้องเป็นผู้ที่มีใจคอหนักแน่นไม่โลเล ตัดสินใจ
 ได้รวดเร็วด้วยเหตุผล เค็ดขาด มั่นคง

18.2 เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็ก ครูปฐมวัยจำเป็นต้อง
 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมและจัดกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการแก่เด็ก
 มีเทคนิคการสอน การควบคุมดูแลเด็ก

18.3 ชอบศิลปะ ครูปฐมวัยควรวาดภาพระบายสีได้ สามารถร้องเพลง
 และแสดงท่าประกอบเพลงได้ มีฝีมือทางงานประดิษฐ์สร้างสรรค์

18.4 รับฟังคำพูดและคำตอบของเด็ก จำเป็นต้องให้ความสนใจและรับ
 ฟังคำพูดของเด็ก เนื่องจากเด็กวัยนี้มีความอยากรู้อยากเห็น จึงชอบถามสิ่งต่าง ๆ ที่อยากรู้
 ครูต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถตอบคำถามของเด็กได้ตรงกับความเป็นจริงเท่าที่เด็กจะเข้าใจ
 ความหมายได้

18.5 ให้ความร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก ครูปฐมวัยเป็นบุคลากร
 ที่สำคัญยิ่ง ในการผูกความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับสถานศึกษา ควรปฏิบัติตนเป็นมิตรที่ดี
 ต่อพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก ยินดีให้ความร่วมมือช่วยเหลือแนะนำเพื่อแก้ปัญหาเด็ก และร่วมมือกัน
 อบรมเลี้ยงดูเด็กให้สอดคล้องตรงกัน พ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กจะนับถือและไว้วางใจครูอย่าง
 จริงใจ

18.6 ประเมินผลการปฏิบัติงานของตน ควรประเมินผลการปฏิบัติงาน
 ของตนเองทุก ๆ ด้านเพื่อความเที่ยงตรง

จากบทบาทและหน้าที่ของครูข้างต้นจะเห็นได้ว่า ครูปฐมวัยมีบทบาท
 หน้าที่สำคัญอย่างยิ่งในการดูแล อบรมเลี้ยงดู ให้คำแนะนำ ตลอดจนจัดกิจกรรมและ
 ประสพการณ์ให้เด็ก เพื่อให้เด็กมีความพร้อมและมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ครูจึงต้องพัฒนา
 ตนเองตลอดเวลา เพื่อนำความรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก เพื่อให้เด็กพร้อมที่จะเติบโต
 และเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป

8.3 สื่อการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยนั้น สื่อการสอนมีความสำคัญต่อเด็กทั้ง ในฐานะที่เป็นตัวกลางที่ช่วยให้ครูถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ไปสู่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2539 : 5) เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการและประสบการณ์ ความรู้ ให้กับเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

กิติมา ปรีดีติติก (2532 : 68) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนว่า หมายถึง วัสดุสิ่งของ ภาพ เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนตัวบุคคล วิธีการ สถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนบังเกิดผลดี

ไพเราะ พุ่มมั้น (2544 : 52) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ทักษะคติและ ค่านิยม ไปสู่ผู้เรียน และทำให้การเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2547 : 74) ได้กล่าวถึงสื่อประกอบการจัดกิจกรรมว่าเป็นสื่อเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควรมีสื่อทั้งที่เป็นประเภท 2 มิติ และ/หรือ 3 มิติ ที่เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อสะท้อนวัฒนธรรม สื่อที่ปลอดภัยต่อตัวเด็ก สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ให้ครบทุกด้าน สื่อที่เอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ห้า โดยการจัดการใช้สื่อเริ่มต้นจาก สื่อของจริง ภาพถ่าย ภาพโครงร่าง และสัญลักษณ์ ทั้งนี้การใช้สื่อต้องเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจและความต้องการของเด็กที่หลากหลาย

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนมีความจำเป็นในการนำมาใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะระดับปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมจากครู โดยการใช้อย่างเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากครูซึ่งเป็นผู้ส่งไปยังเด็กซึ่งเป็นผู้รับ ในการเรียนการสอนสื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากครูสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยาก กลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง

8.4 สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สนใจจะเรียนรู้ ค้นคว้าและทดลอง การเรียนรู้ของเด็กในทุก ๆ เรื่องเกิดจากการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทุก ๆ ด้านจึงต้องจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรจัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม ให้ใกล้เคียงกับบ้าน มีวัสดุ อุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก มีบรรยากาศของความปลอดภัยและอบอุ่น คล้ายกับบรรยากาศในบ้านที่เด็กเคยชิน จะช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ดียิ่งขึ้น(รัตมี ดันเจริญ. 2542 : 153)

เบญจา แสงมะลิ (2531 : 228) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นสถานที่ที่จัดให้เด็กปฐมวัยอยู่ร่วมกัน และทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข สะดวก สนุก สบายและปลอดภัย สภาพแวดล้อมจะมีทั้งสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

วัฒนา ปุณฺณฤทธิ (2542 : 35) สรุปความหมายสภาพแวดล้อมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ว่า สภาพแวดล้อมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น เป็นการดำเนินงานของบุคคลที่เกี่ยวกับการจัดเนื้อที่ วัสดุ อุปกรณ์ มวลประสบการณ์ ตลอดจนความสัมพันธ์ของบุคคลในสถานพัฒนาเด็กที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกัน เพื่อให้ได้สภาพแวดล้อมที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาเด็กตามที่กำหนดไว้

จากทัศนะดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของเด็กให้เกิดจินตนาการและได้รับประสบการณ์โดยตรงด้วย

การจัดสภาพแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (สำนักบริหารงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2547 : 97)

1. ความสะอาด ความปลอดภัย
2. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
3. ความสะดวกในการทำกิจกรรมความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ
4. ความพอเพียง เหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อและเครื่องเล่น

5. บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่าง ๆ

สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2547 : 97-101)

กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมว่า การจัดสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสมมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นสถานพัฒนาเด็กจึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็ก

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

หลักสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของเด็กเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

1. พื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและผู้สอน

- 1.1 ที่แสดงผลงานเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้าย หรือที่แขวนผลงาน
- 1.2 ที่เก็บแฟ้มผลงานเด็ก อาจจัดทำเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้ม

รายบุคคล

- 1.3 ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก
- 1.4 ที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของส่วนตัว

ผู้สอน ฯลฯ

- 1.5 ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ

2. พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว ต้องกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมด้วยกันในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่งโดยไม่รบกวนผู้อื่น

3. พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น มุมบล็อกลูกอยู่ห่างจากมุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติอยู่ติดกับมุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้กับมุมศิลปะ ฯลฯ ที่สำคัญจะต้องมีของเล่น วัสดุอุปกรณ์ในมุมอย่างเพียงพอต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นในมุมเล่นอย่างเสรี มักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้โอกาสเด็กได้เล่นอย่างเสรีประมาณวันละ 60 นาที การจัดมุมเล่นต่างๆ ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

3.1 ในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย 3-5 มุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของห้อง

3.2 ควรมีการผลัดเปลี่ยนสื่อของเล่นตามมุมบ้าง ตามความสนใจของเด็ก

3.3 ควรจัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้วปรากฏอยู่ในมุมเล่น เช่น เด็กเรียนรู้เรื่องผีเสื้อ ผู้สอนอาจจัดให้มีการเลี้ยงหนอน หรือมีผีเสื้อสตัฟฟ์ใส่กล่องไว้ให้เด็กดูในมุมธรรมชาติศึกษาหรือมุมวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

3.4 ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของ อยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น

3.5 ควรเสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องจัดเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบ ๆ สถานศึกษา รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่น จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณสถานศึกษาและบริเวณรอบนอกสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบ ๆ บริเวณสถานศึกษา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

บริเวณสนามเด็กเล่น

ต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร ดังนี้

สนามเด็กเล่น ควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน ททราย หญ้า พื้นี่สำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เครื่องเล่นสนามสำหรับปีนป่าย ทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ปลอดภัยอยู่เสมอ และหมั่นดูแลเรื่องความสะอาด

ที่นั่งเล่นพักผ่อน จัดที่นั่งไว้ได้ต้นไม้ร่มเงา อาจใช้กิจกรรมกลุ่มย่อย ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ หรืออาจจัดเป็นลานนิทรรศการให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง

บริเวณธรรมชาติ

ปลูกต้นไม้ ไม้ประดับ พืชผักสวนครัว หากบริเวณสถานศึกษามีไม่มากนัก อาจปลูกพืชในกระบะหรือกระถาง

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาระดับนี้ การจัดสภาพแวดล้อมในอาคารเกี่ยวข้องกับ การจัดห้องต่างๆ ในสถานพัฒนาเด็กที่มีความจำเป็นต่อการใช้สอย โดยเฉพาะในห้องเรียน ซึ่งนอกเหนือจากการจัดตามหลักการจัดชั้นเรียน โดยทั่วไปแล้ว ห้องเรียนระดับปฐมวัยยังมี ลักษณะเฉพาะอีกด้วย และที่สำคัญคือการจัดห้องเรียนต้องเน้นเรื่องความปลอดภัย ทั้งในตัว อาคารสถานที่เองและรวมทั้งสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้เพราะเด็กเล็ก ๆ ยังขาดความระมัดระวังในการดูแลตนเอง รวมทั้งการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเด็ก ดังนั้นการป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายต่อเด็ก จึงเป็นวิธีที่คิดว่าการแก้ไขปัญหาซึ่งอาจจะร้ายแรงเกินกว่าจะช่วยเหลือได้ทัน

8.5 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นสถานศึกษาที่ให้บริการแก่เด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด การจัดการศึกษาปฐมวัยให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทางบ้านเป็นอย่างมาก สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงมีความผูกพันกับสถาบันครอบครัวอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองเป็นวิธีที่ดีที่จะทำให้โรงเรียนและผู้ปกครองร่วมกันส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กไปสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสมที่สุด การจัดการศึกษาที่บรรลุวัตถุประสงค์คือการนำเอาหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยสู่ การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพตามจุดหมายของหลักสูตร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรในระบบสถานศึกษา ได้แก่ผู้บริหาร ผู้สอน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และชุมชน มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็ก (สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2547 : 111) ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาเด็กไปในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยถือว่าความร่วมมือของทั้งสองฝ่ายเป็น จุดมุ่งหมายประการหนึ่งของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย

ผู้ปกครองกับโรงเรียนมีจุดหมายร่วมกันจะช่วยให้เด็กก้าวไปสู่ความสำเร็จในชีวิตได้ดี กล่าวคือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เมื่อได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนเป็นแรงเสริมทางบ้านด้วย ก็จะนำเด็กไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีพัฒนาการทางสังคมดี สุขภาพจิตดี และเรียนได้อย่างมีความสุข

การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กที่ผู้สอนและพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสื่อสารกันตลอดเวลา เพื่อความเข้าใจตรงกันและพร้อมร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก ดังนั้น พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ (สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2547 : 114)

1. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาและให้ความเห็นชอบ กำหนดแผนการเรียนรู้ของเด็กร่วมกับผู้สอนและเด็ก
2. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ
3. เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้
4. สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
5. อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ของเด็ก
6. ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
7. เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรมนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้
8. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กและในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนและผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยอย่างยิ่ง เป็นการประสานความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาไปในทางที่ถูกต้อง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

8.6 การให้บริการและอำนวยความสะดวกอื่น

การบริการและการอำนวยความสะดวกอื่นเป็นการจัดบริการสิ่งต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อให้การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยมีประสิทธิภาพ ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเป็นการวางแผนจัดเตรียมและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

ด้านการบริการด้านสุขภาพอนามัยในโรงเรียน ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาทั้งหมดที่มุ่งจัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การบริการด้านสุขภาพอนามัยในโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อโรงเรียน เพราะจะช่วยให้ทราบว่าพัฒนาการของนักเรียนด้านต่าง ๆ เป็นไปในทางที่ถูกต้อง

การบริการอาหารกลางวัน อาหารมีความสำคัญที่สุดต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตทั้งทางตรงและทางอ้อมของเด็ก เด็กปฐมวัยต้องได้รับอาหารที่มีประโยชน์ เพียงพอ และควรรับประทานอาหารตามกำหนดเวลา เพื่อการเจริญเติบโตของร่างกายและสมอง

การบริการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักเรียน ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีความจำเป็นในการดูแลรักษาความปลอดภัย เนื่องจากการอยู่ร่วมกันเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน และเด็กแต่ละคนก็ไม่อยู่นิ่งเฉย มักจะวิ่งไปมา กระโดด ปีนป่าย ต่อสู้ ฯลฯ ซึ่งเป็นลักษณะธรรมชาติของเด็กวัยนี้ อีกทั้งเด็กวัยนี้ยังช่วยเหลือตนเองได้ไม่มากนัก ดังนั้นจึงมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุบ่อยและอาจเกิดได้ตลอดเวลา

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นนโยบายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งนำไปดำเนินการ(กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, 2548 : 1) เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัตภาพของตน โดยพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และกระบวนการช่วยเหลือนั้นจะต้องดำเนินไปอย่างมีระบบ

ดังนั้นการดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่เด็กจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางสถานพัฒนาเด็กต้องมีการวางแผนป้องกันอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยแก่เด็ก

สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2545 : 26) รายงานว่า บริการรถรับ – ส่ง รถต้องอยู่ในสภาพที่ปลอดภัย มีอุปกรณ์ภายในรถเหมาะสมกับวัยของเด็ก รถมีสภาพเหมาะสม เช่น ที่นั่งเหมาะสมกับเด็ก เข็มขัดนิรภัย ชะแลง ขวาน เครื่องดับเพลิง เป็นต้น พนักงานขับรถจะต้องมีใบอนุญาตขับขี่และได้รับการฝึกอบรมจากกรมการขนส่งทางบก ต้องมีบุคลากรดูแลเด็กในรถอย่างน้อย 1 คน และต้องไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ในรถตามลำพัง

ยานพาหนะที่ใช้รับ-ส่งเด็กจะต้องได้รับอนุญาตและมีการตรวจสอบและดูแลรักษาสภาพให้ดีเสมอ

รถโรงเรียนถือว่าเป็นรถโดยสารชนิดหนึ่ง ผู้ขับขี่ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะผู้โดยสารเป็นเด็กนักเรียนตัวเล็กๆ เป็นเยาวชนของชาติ และต้องปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นสำคัญ

ดังนั้นการให้บริการและการอำนวยความสะดวกอื่นเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

9. มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : การศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2549

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรก เพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างเต็มที่ รวมทั้งเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับสูงขึ้น ดังนั้นอุดมการณ์ หลักการ และ มาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยต้องสอดคล้องกับสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นโยบายการศึกษาของรัฐที่แถลงต่อรัฐสภา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2548 : 2)

ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 ประกาศใช้ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2544 ซึ่งเน้นให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ผู้รับผิดชอบระบบการประกันคุณภาพภายนอกได้เริ่มใช้มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยแล้ว ดังนั้นสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จึงได้ปรับปรุงระบบ วิธีการและมาตรฐานของการศึกษาเอกชนให้เหมาะสมและสอดคล้องไปด้วยกันเพื่อเป็นแนวทางในการ

กำหนดและพัฒนามาตรฐานระดับสถานศึกษา ประเมินและรายงานคุณภาพภายใน รวมทั้งเตรียมพร้อมสำหรับการรับการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งสมศ. ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : การศึกษาปฐมวัย รอบที่สอง (พ.ศ.2549 - 2553) ไว้ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1. 2549 : 64)

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน
- 1.2 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต
- 1.3 ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในคุณค่า
- 1.4 ผู้เรียนมีเมตตากรุณา มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
- 1.5 ผู้เรียนมีความประหยัด รู้จักใช้และรักษาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม
- 1.6 ผู้เรียนมีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 2.1 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานและมีพัฒนาการตามวัย
- 2.2 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขอนามัย และดูแลตนเองให้มีความปลอดภัย
- 2.3 ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
- 2.4 ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา

มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 3.1 ผู้เรียนสนใจและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ
- 3.2 ผู้เรียนสนใจและร่วมกิจกรรมด้านดนตรีและการเคลื่อนไหว โดยไม่ขัดหลักศาสนา
- 3.3 ผู้เรียนสนใจและร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสนใจในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ

มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 4.1 ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้
- 4.2 ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

4.3 ผู้เรียนมีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตร มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

5.1 ผู้เรียนมีทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่-เล็ก

5.2 ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5

5.3 ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารที่เหมาะสมกับวัย

5.4 ผู้เรียนมีทักษะในการสังเกตและสำรวจ

5.5 ผู้เรียนมีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์และการกะประมาณ สามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะต่างๆ

5.6 ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องตนเอง บุคคลที่เกี่ยวข้อง ธรรมชาติ และสิ่งต่างๆ รอบตัว

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

6.1 ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่รู้ รักการอ่าน

6.2 ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว และสนุกกับการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

7.1 ผู้เรียนทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนและชื่นชมในผลงาน

7.2 ผู้เรียนเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้

มาตรฐานด้านครู

มาตรฐานด้านครูมี 2 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

8.1 ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม

8.2 ครูที่จบระดับปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไปหรือเทียบเท่า

8.3 ครูที่สอนตรงตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด

8.4 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่คุรุสภากำหนด

8.5 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ ก.ค.ศ.

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 4 ตัวบ่งชี้

- 9.1 ครูมีความรู้ ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 9.2 ครูมีความสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 9.3 ครูสามารถประเมินพัฒนาการของผู้เรียนครบทุกด้านอย่างเหมาะสมตามวัย และสอดคล้องกับสภาพจริงของการเรียนรู้
- 9.4 ครูสามารถนำผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนมาปรับการจัดการประสบการณ์เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

มาตรฐานด้านผู้บริหาร

มาตรฐานด้านผู้บริหาร มี 5 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 10.1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน
- 10.2 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์
- 10.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 10.4 ผู้บริหารมีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการ

บริหาร

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 11.1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารที่มีความคล่องตัวสูง ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
- 11.2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์
- 11.3 สถานศึกษามีการบริหาร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และมีการตรวจสอบ

ถ่วงดุล

- 11.4 สถานศึกษามีระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตามกฎกระทรวง

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 12.1 สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 12.2 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย
- 12.3 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน

พัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

- 13.1 สถานศึกษามีหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น
- 13.2 สถานศึกษามีสื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

- 14.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา
- 14.2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

10. คุณภาพของโรงเรียนเอกชนที่พึงประสงค์

จรัส นองมาก (2538 : 18) ได้ให้ความหมายมาตรฐานคุณภาพของโรงเรียนเอกชนไว้ว่า มาตรฐานคุณภาพของโรงเรียน หมายถึง ขอบข่ายของความสำเร็จในการดำเนินงาน แต่เรื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในโรงเรียน

คุณภาพของโรงเรียนเอกชนที่พึงประสงค์ (กรรมการ วิทยุคอง และคนอื่น ๆ. ม.ป.ป. : 1-14) มีหลักการและแนวคิดดังนี้

1. โรงเรียนเอกชนเป็นองค์กรทางสังคมองค์กรหนึ่งที่มีภาระหน้าที่ให้บริการทางการศึกษาซึ่งควรจะได้รับคิชอบทั้งด้านคุณภาพ และประสิทธิภาพของการบริการดังกล่าวที่คนจัดเพราะการจัดการศึกษาถือกันว่าเป็นบริการ สินค้าสาธารณะ ที่มีผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อผู้รับบริการและสังคมโดยรวม ดังนั้นโรงเรียนเอกชนที่ดีควรจะเป็นโรงเรียนที่สามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การศึกษาที่มีคุณภาพ หรือคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบรรลุผลในการสร้างหรือพฤติกรรมความเป็นคนที่สมบูรณ์ทุกด้านให้แก่บุคคล ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากความเชื่อที่ว่าการศึกษาคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

คุณภาพของโรงเรียนจึงควรครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนในทุกด้านที่สามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ลักษณะหรือคุณสมบัติตามที่หลักสูตรของการศึกษากำหนดไว้รวมทั้งมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

3. การทำภารกิจจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นการทำงานเชิงระบบ คือมีตัวป้อนเช่นผู้เรียน บุคลากรและวัสดุอุปกรณ์อื่นๆ มีกระบวนการที่เป็นการประสานสัมพันธ์ระหว่างตัวป้อนต่าง ๆ ให้เกิดการทำงานที่เรียกว่าการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานอื่น ๆ ในโรงเรียน เพื่อไปสู่เป้าหมายขององค์กร และมีผลผลิต เช่น การเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นต้น ฉะนั้น คุณภาพของโรงเรียนจึงน่าจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 30-41) ได้คัดสรรให้เป็นกรอบหรือแนวทางพัฒนาสำหรับโรงเรียนเอกชน 7 ด้าน ดังนี้

- 3.1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน
- 3.2 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
- 3.3 บุคลากร
- 3.4 ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน
- 3.5 การจัดการ การบริหาร
- 3.6 กิจกรรมนักเรียน นักศึกษา
- 3.7 สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

โดยในแต่ละเรื่องความหมายและขอบข่ายความสำเร็จที่ต้องการเป็นเกณฑ์คุณภาพและตัวชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

เกณฑ์คุณภาพ หมายถึง ขอบข่ายความสำเร็จของข้อกำหนด ของลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์

ตัวชี้คุณภาพ หมายถึง ตัวแปร หรือปรากฏการณ์ที่บ่งบอกถึงสิ่งที่จะทำการวัดในแต่ละเกณฑ์คุณภาพ

การกำหนดเกณฑ์และตัวชี้คุณภาพของโรงเรียนเอกชนอาศัยหลักการดังนี้

1. โรงเรียนซึ่งแม้จะแตกต่างกันหลากหลายแต่ละโรงเรียนต่างก็สามารถดีได้เท่า ๆ กัน ฉะนั้นในการตัดสินจะต้องดูที่ว่าโรงเรียนพยายามที่จะทำให้สำเร็จอะไร และขอบเขตที่สนองตอบความต้องการของผู้เรียนและชุมชน สังคม ซึ่งคือขอบข่าย และความพอเพียงของการทำหน้าที่หรือประโยชน์ของเรื่องนั้น ๆ

2. คุณภาพเป็นสิ่งที่สร้างหรือพัฒนาได้ ฉะนั้นเกณฑ์หรือตัวชี้คุณภาพต้องมีลักษณะเป็นพลวัตร และมีความเป็นกลางที่ทุกโรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้

จากหลักการข้างต้นกล่าวได้ว่า หลักเกณฑ์เป็นตัวกำหนดคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนเอกชน ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติของโรงเรียนเอกชนที่ต้องยึดถือและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเพื่อให้โรงเรียนมีความเป็นมาตรฐานเดียวกัน

11. การเลือกโรงเรียนระดับการศึกษาปฐมวัย

ในการที่ผู้ปกครองตัดสินใจที่จะส่งบุตรหลานของตนเข้ารับการศึกษาอบรมในโรงเรียนระดับปฐมวัย ศรีกุล จารุจินดา ได้เสนอแนวทางในการพิจารณาเพื่อความเหมาะสม ดังนี้ (วารุณี อัสวโกทิน, 2531 : 23-24 ; อ้างอิงมาจากศรีกุล จารุจินดา, 2528 : 39-40)

1. สถานที่ตั้ง ควรอยู่ใกล้บ้าน หรือรับส่งสะดวก ไม่เสียเวลาในการเดินทางมากนัก และควรมีบรรยากาศเงียบสงบ ปราศจากมลภาวะ

2. มีอาคารเรียนและบริเวณที่เหมาะสม คือตัวอาคารที่จะใช้เป็นอาคารเรียนไม่ควรจะเกิน 2 ชั้น มีแสงสว่างและการระบายอากาศเพียงพอ และมีบริเวณสนาม ร่มไม้ ชายคาให้เด็กได้วิ่งเล่นออกกำลังกายได้ตามเหมาะสม

3. การจัดสถานที่และสิ่งแวดล้อมสะอาด เหมาะสมกับวัยและขนาดร่างกายของเด็ก เช่น เครื่องนอน โต๊ะ เก้าอี้ อ่างล้างมือ โถส้วม เครื่องเล่นสนามต่าง ๆ ฯลฯ ควรมีขนาดเหมาะที่เด็กจะใช้ได้อย่างสะดวก และเป็นการลดอัตราการเสี่ยงจากอุบัติเหตุ

4. มีอุปกรณ์การสอนครบครันทั้งสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือเด็ก นิทานเพลง เครื่องเล่นประเภทต่าง ๆ ทั้งในร่มและกลางแจ้งที่เหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของเด็ก

5. อัตราส่วนระหว่างครู หรือครูที่เลี้ยงกับเด็กที่เหมาะสม คือ เด็กยิ่งเล็กเท่าใด อัตราส่วนระหว่างครู 1 คนต่อเด็กไม่ควรจะมาก เพื่อว่าครูจะดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง การจัดชั้นเรียนในระดับอนุบาล ไม่ควรจะเป็นชั้นใหญ่มาก ถ้าเป็นไปได้ควรมีครูผู้ช่วยคอยดูแลอยู่ด้วย

6. มีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้านเพื่อช่วยให้ครูและผู้ปกครองได้เข้าใจเด็กอย่างถูกต้องและได้รับการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเพื่อการพัฒนาเด็กจะเป็นไปอย่างถูกต้องทางและก่อให้เกิดผลดีต่อตัวเด็กมากที่สุด

12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

12.1 งานวิจัยในประเทศ

เขาวรัตน์ โทณผลิน (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนมากที่สุด คือ 1) ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ โรงเรียนมีการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี 2) ปัจจัยด้านบทบาทของครูปฐมวัย ได้แก่ ครูมีกิริยา ท่าทางการพูดจา ต่อนักเรียนเหมาะสม 3) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้บ้าน 4) ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมีการสั่งสอนโดยมีการอบรมกิริยา มารยาท และจริยธรรมที่ดีให้กับนักเรียน 5) ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อาคารและสถานที่ ได้แก่ โรงเรียนมีการดูแลรักษาความสะอาดของอาคารสถานที่ เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียน ห้องนอน ห้องอาหาร ตามลำดับ และส่วนปัจจัยด้านค่าธรรมเนียมการเรียนต่างๆ มีความเหมาะสม เป็นเกณฑ์การตัดสินใจของผู้ปกครองน้อยกว่าปัจจัยอื่นๆ

ยีนยง จิรัฎฐิติกาล (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนในการนำบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของเอกชน จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่ต้องการได้รับจากโรงเรียน คือการจัดการเรียน การสอน ได้ครบตามหลักสูตรและเหมาะสมกับวัยของเด็ก นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่ม มีความเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น โรงเรียนเข้มงวดในด้านระเบียบวินัยแก่นักเรียน แต่งกายและร่างกายสะอาด จัดการเรียนการสอนโดยครูที่มีวุฒิทางการศึกษาสูง มีประสบการณ์และความชำนาญในการเรียนการสอนโดยตรงและต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมที่เน้นเป็นพิเศษในด้านจรรยา มารยาท และศีลธรรม สภาพความเป็นจริงของโรงเรียนประถมศึกษาของเอกชน นักเรียนเห็นด้วยกับการใช้สื่อประกอบการสอน ครูจัดกิจกรรมได้เหมาะสม ออกข้อสอบได้ตรงตามจุดประสงค์ การเดินทางจากบ้านมาโรงเรียนสะดวก ชื่อเสียงของโรงเรียนเป็นหนึ่งในที่ผู้ปกครองเลือกสถานที่

เรียนให้กับบุตรหลาน ในส่วนของครูคิดว่านักเรียนจะได้รับความสนใจมากขึ้นเมื่อใช้สื่อประกอบการสอนและต้องการให้ผู้บริหารหรือผู้นิเทศ ทำการนิเทศให้มากขึ้นกว่าเดิม ตัวครูมีความภูมิใจในสถานภาพของตน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี ด้านความพร้อมอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์อยู่ในระดับดี

สุมาลี มีพงษ์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่มีชั้นประถมศึกษา เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับจ้างและมีบุตรหลานในการอุปการะจำนวนอย่างน้อย 1 คน มากที่สุด โดยมีวุฒิทางการศึกษา มากที่สุด โดยมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน มีคุณครูผู้สอนมีความรู้ดี ทางด้านอนุบาลสัดส่วนครูในการดูแลนักเรียนมีจำนวนที่เหมาะสม มีการจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเตรียมความพร้อมด้านพัฒนาการทั้ง 4 คือด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เพื่อเตรียมความพร้อมไปชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป อาคารสถานที่ภายในห้องเรียนและภายนอกมีความสะอาดปลอดภัยมีบรรยากาศต่อการจัดการเรียนการสอนคุณครูจะต้องมีการประสานสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองตลอดจนส่งข่าวสารการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและมีการดูแลนักเรียนนอกเวลาเรียนอย่างใกล้ชิด และประการสุดท้ายคือมีการสอนโดยใช้สื่อประกอบการเรียน

ชวลีพร อนุะมาน (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นในการส่งเด็กเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกด้าน อันดับสูงสุดแต่ละด้านคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านกิจการนักเรียน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง มีดังต่อไปนี้ คือ ครูสอนให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย ครูที่สอนนักเรียนอนุบาลแต่งกายสะอาดเรียบร้อย สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นระเบียบสวยงามร่มรื่น โรงเรียนสอนให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือตนเอง และผู้บริหารและครูต้อนรับผู้ปกครองด้วยไมตรีจิตที่ดี ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีความคิดเห็นในด้านการเรียนการสอนไม่ต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ส่วนทางด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองแตกต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยที่ผู้ปกครองมีรายได้ในระดับปานกลาง และระดับสูงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างจากผู้มีรายได้ในระดับต่ำกว่า

พรพิมล แซ่ซี้ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน: กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลโชคชัยลาดพร้าว เขตลาดพร้าว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลโชคชัยลาดพร้าวมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้านคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านบริการและอำนวยความสะดวก ยกเว้นด้านการเรียนการสอนในประเด็นครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนเล่นนิทานและพูดหน้าชั้น และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในประเด็นโรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนการสอน และโรงเรียนชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับแนวการจัดการประสบการณ์ในชั้นอนุบาลให้ผู้ปกครองทราบ

มนทิภา สุจริตกุล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลระดับก่อนประถมศึกษาในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าความคาดหวังของผู้ปกครองโดยภาพรวมทั้งหมด 4 ด้าน คือ

1. แนวการจัดการประสบการณ์ ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
2. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครู และที่เลี้ยงคาดหวังให้มีความรักเด็กและให้ความอบอุ่นแก่เด็ก
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน คาดหวังให้อาคารสถานที่สวยงาม สะอาดถูกสุขลักษณะและปลอดภัย
4. ความสัมพันธ์กับชุมชนและบริการอื่น ๆ คาดหวังที่จะให้มี ปฏิสัมพันธ์ครูแบบแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และต้องการให้โรงเรียนจัดบริการรถรับ-ส่งเอง

วิชชุดา งามปลอด (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาในระดับอนุบาล ด้านการจัดการประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอนคาดหวังให้เน้นการเตรียมพร้อมเพื่อการเรียนต่อในระดับประถมศึกษา โดยเสริมให้กล้าแสดงออกและมีทักษะในการติดต่อกับผู้อื่น การให้การบ้านควรให้ทุกวันเป็น การคิดตัวเลข คิดพยัญชนะ เสริมทักษะทางคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ เน้นคุณธรรม ด้านการประเมินผล คาดหวังให้ทำการประเมินผลเดือนละ 1 ครั้ง โดยใช้วิธีการตรวจผลงานเด็ก การสังเกต และนำเอาผลการประเมินไปพัฒนาเด็กให้ดีขึ้น

วิโรจน์ มุ้ยหมัด (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนกรุงเทพมหานครคริสเตียนวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนกรุงเทพมหานครคริสเตียนวิทยาลัย มากที่สุดมีดังนี้ 1) ด้านโรงเรียนที่ดี ได้แก่ ทำเลที่ตั้งของโรงเรียนต้องสะดวกในการรับส่งนักเรียน เป็นเส้นทางผ่านของผู้ปกครอง มีการจัดสถานที่ภายในโรงเรียนเป็นสัดส่วนถูกสุขลักษณะ 2) ด้านวิชาการ ได้แก่ โรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งไม่เป็นภาระของผู้ปกครอง ในการหาที่เรียนใหม่ให้บุตรหลาน นอกจากนี้โรงเรียนมีกิจกรรมเสริมสร้างความเป็นผู้นำให้นักเรียนกล้าแสดงออก และโรงเรียนมีการรายงานผลความก้าวหน้าเรื่องการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 3) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ได้แก่ จำนวนห้องปฏิบัติการ ห้องเรียนเพียงพอ ปลอดภัย ไม่มีเสียงรบกวน โอ้อ่างและทันสมัย 4) ด้านบริการ ได้แก่ การปลูกฝังให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อการรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนมีการจัดการดูแลเรื่องความปลอดภัย ให้กับนักเรียน โดยจัดพยาบาลไว้บริการตลอดเวลาทำการ จัดให้มีครูเวรเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด 5) ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ของศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน บุคคลในวงสังคมและการเมืองให้การยอมรับ 6) ด้านตัวครู ได้แก่ คุณวุฒิและประสบการณ์ของครู วิทยุติของครูที่สอนในแต่ละระดับชั้น ตลอดจนความเหมาะสมในเรื่องของการแต่งกาย บุคลิกภาพของครูชายและครูหญิง 7) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ได้แก่ การที่โรงเรียนให้ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมของโรงเรียนผ่านทางสื่อมวลชน และนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน

วรสิทธิ์ สฤกษ์ดิษฐ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลดังนี้

1. หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนมีการจัดส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา การวัดและการประเมินผล ใช้วิธีสอบด้วยข้อทดสอบ และแจ้งผลการสอบให้ผู้ปกครองรับทราบภาคเรียนละ 1 ครั้ง
2. บุคลากร ผู้บริหาร ครูและพี่เลี้ยง มีคุณลักษณะพึงประสงค์ คือ มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ปกครองเป็นอย่างดี ให้ความรักและเอาใจใส่นักเรียนทุกด้าน

3. ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน มีการจัดอาคารเรียนที่มีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย มีพื้นที่สำหรับนักเรียนวิ่งเล่นหรือออกกำลังกาย จัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เหมาะสม จัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวก สื่อการเรียนเหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีห้องปฏิบัติการพิเศษ บุคลากรพิเศษเป็นครูภาษาอังกฤษและพลศึกษา สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้าน โดยให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนและจัดทำจดหมายข่าว

4. การจัดการ โรงเรียนจัดบริการสถานที่สำหรับผู้ปกครองนั่งพักระหว่างรอรับนักเรียน

5. กิจกรรมนักเรียน มีการจัดบริการอาหารกลางวันที่ถูกหลักโภชนาการ จัดอาหารเสริม การจัดกิจกรรมนักเรียนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในวันสำคัญทางศาสนา

6. ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้ปกครองรับทราบพัฒนาการของนักเรียนจากสมุดรายงานของนักเรียน

สายชน หมวกเหล็ก (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน มากที่สุดคือ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับครู ได้แก่ ครูดูแลเอาใจใส่นักเรียนและให้การบ้านสม่ำเสมอ 2) ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน ได้แก่ การจัดบริการอาหารเสริมและอาหารกลางวันที่ถูกหลักโภชนาการ และมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน 4) ปัจจัยเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่างๆ ได้แก่ โรงเรียนช่วยเหลือผู้ปกครองโดยแบ่งชำระค่าเทอมเป็นเทอมได้ในอัตราส่วนที่เหมาะสม 5) ปัจจัยเกี่ยวกับที่ตั้ง ได้แก่ โรงเรียนตั้งอยู่แหล่งที่สะดวกในการเดินทาง รับ-ส่ง และตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ไม่มีกลิ่น เสียง หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอยู่ข้างเคียง สำหรับปัจจัยการบริการอื่นๆ ได้แก่ สระว่ายน้ำและห้องนอนปรับอากาศ มีผลต่อการตัดสินใจน้อยกว่า 5 ปัจจัยดังกล่าวข้างต้น

สุดารัตน์ แซ่ซี้ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่คาดหวังในเรื่องการจัดประสบการณ์และการเรียนการสอนมุ่งพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีความพร้อมเพื่อศึกษาต่อในระดับชั้นประถม สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเหมาะสมกับเด็กอนุบาล ห้องเรียนมีการระบายอากาศและมีแสงสว่างเพียงพอ ครูต้องแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองทราบสม่ำเสมอ

สุรสิทธิ์ แก้วใจ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ผู้ปกครองนักเรียนใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา คือ 1) ปัจจัยด้านวิชาการ ได้แก่ โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา 2) ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อม ได้แก่ โรงเรียนมีบรรยากาศแห่งความอบอุ่น ปลอดภัย จัดครูเวรรับ-ส่งนักเรียน เข้า-ออกจากโรงเรียน 3) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของครู ได้แก่ โรงเรียนที่ผู้บริหารมีบุคลิกดี มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มุ่งมั่นต่อความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียน และครูมีความรู้ความสามารถในการสอน มีความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ปัจจัยด้านค่าธรรมเนียมการเรียน ได้แก่ โรงเรียนยินยอมให้ผู้ปกครองผ่อนชำระค่าเล่าเรียนได้ 5) ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ได้แก่ โรงเรียนจัดให้มีการบริการด้านสุขอนามัย เช่น มีแพทย์พยาบาล ตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 6) ปัจจัยด้านชื่อเสียงของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนที่มีนักเรียนจบการศึกษาสามารถสอบเข้าเรียนต่อในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงได้ 7) ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ โรงเรียนที่จัดทำเอกสาร วารสาร แผ่นพับ สิ่งพิมพ์ เผยแพร่กิจการและการดำเนินงานของโรงเรียน 8) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครูกับผู้ปกครองสามารถเยี่ยมบุตรหรือขอพบครูได้ตลอดเวลาทำการของโรงเรียน 9) ปัจจัยด้านระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเอกชนที่ตั้งอยู่ใกล้บ้าน 10) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ได้แก่ รายได้ของครอบครัวเพียงพอกับค่าธรรมเนียมและค่าเล่าเรียนที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชน

นิรันดร์ เลาะวิธี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนควรจัดหลักสูตรในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่นักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมให้มีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รวมทั้งผนวกคุณธรรม จริยธรรม ให้ผสมกลมกลืน ทั้งนี้ นักเรียนควรจะเป็นผู้เลือกกิจกรรมจากสิ่งที่ครูได้เตรียมมา โดยครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบและดำเนินการเรียนการสอน ซึ่งเนื้อหาที่เรียนเกี่ยวกับตัวนักเรียน และในการจัด

กิจกรรมควรเน้นกิจกรรมสร้างสรรค์ด้านการวาดภาพและงานศิลปะ ครูควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยจัดทำเพิ่มรายบุคคล

2. ด้านบุคลิกภาพ ครูควรมีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาด้านวิชาครูอนุบาล และมีความเมตตา ครูควรใช้ภาษาถูกต้องทั้งการพูด การเขียน และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย

3. ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนควรจัดห้องเรียนให้มีพื้นที่กว้าง เหมาะกับการทำกิจกรรม จัดมุมอ่านและเขียน มีสนามหญ้าออกกำลังกายกลางแจ้ง

4. ด้านบริการ โรงเรียนควรจัดบริการน้ำดื่มที่สะอาด และตรวจสอบสุขภาพนักเรียนให้ความรู้และความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

สถล บุรารักษ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน: กรณีศึกษา โรงเรียนบุรารักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคาดหวังให้โรงเรียนจัดแผนการสอนทุกวิชาให้สอดคล้องกับหลักสูตร วิชา และพัฒนาการของนักเรียน โดยใช้สื่อที่ทันสมัย เน้นวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ มีการประเมินความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง นักเรียนรู้จักค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง คิดคำนวณได้รวดเร็ว มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ครูมีวุฒิทางการศึกษา มีคุณธรรมและจริยธรรม เอาใจใส่ดูแลนักเรียน มีการจัดอาหารน้ำดื่มที่ถูกหลักโภชนาการ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพและเสริมหลักสูตรที่พัฒนาความรู้ความสามารถ ความถนัด ทักษะและคุณธรรม มีการตกแต่งบริเวณให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับห้องสมุด ห้องพยาบาลและห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

2. ผู้ปกครองได้รับข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนน้อย

สมชาย ศรีเพชร (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยต่อการส่งบุตรหลานเข้าเรียน : กรณีศึกษาในโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ อำเภอบางใหญ่จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยต่อการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มากที่สุดคือ 1) ปัจจัยด้านการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้สุขภาพกายดีและมีสุขภาพใจดี 2) ปัจจัยด้านกิจการนักเรียนคือ จัดบริการด้านรถรับ-ส่งนักเรียน รถมีสภาพปลอดภัย 3) ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารมีบุคลิกดี มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ 4) ปัจจัยด้านอาคารสถานที่คือ อาคารเรียนแข็งแรง มั่นคงปลอดภัย 5) ปัจจัยด้าน

ความสัมพันธ์กับชุมชนคือ โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง เป็นต้น

อุไรวรรณ กุลเวชกิจ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านแนวทางการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน และด้านการให้บริการและอำนวยความสะดวกอื่น
2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านแนวทางการจัดประสบการณ์ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านบุคลากรและด้านการให้บริการและการอำนวยความสะดวกอื่นไม่แตกต่างกัน

12.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การ์เซีย (Garcia . 1986 : 3593-A) ได้ทำการศึกษาเพื่อเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กอนุบาลเปอร์โตริกัน ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์คือ

1. ด้านหลักสูตร ควรสอนให้เด็กทราบถึงวัฒนธรรม และภูมิปัญญาในความเป็นพลเมืองของประเทศตนเอง และควรจัดให้เด็กมีกิจกรรมและประสบการณ์
2. ด้านการเรียนการสอน ครูควรเป็นผู้แนะนำวิธีปฏิบัติในการเรียนและควรมีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ครูควรเป็นผู้มีวุฒิทางการสอนอนุบาลโดยเฉพาะ
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

บาร์เนส (Barnes. 1995 : 3152-A) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการเรียน การสอนของผู้ปกครองนักเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนของโรงเรียนโดย อุดมคติแล้ว ผู้ปกครองต้องการมีบทบาทที่โรงเรียนหรือในชั้นเรียน แม้ว่าจริง ๆ แล้วการมีส่วนร่วมของพวกเขาจะไม่เป็นไปตามอุดมคติดังกล่าว และได้พบว่าผู้ปกครองยังมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ โรงเรียนที่บ้านด้วย การศึกษาครั้งนี้ให้หลักฐานเพิ่มเติมว่าบิดา มารดา ชาวอเมริกัน-อัฟริกัน มีความประสงค์ที่จะมีสิทธิมีเสียงเกี่ยวกับการเรียนการสอนลูก ๆ ของตน ซึ่งบ่งชี้ว่าบิดา มารดา ชาวอเมริกัน-อัฟริกัน เห็นคุณค่าของการศึกษา และเห็นว่า โรงเรียนจำเป็นต้องตระหนักถึงความคาดหวังด้านการศึกษาและวัฒนธรรมของผู้ปกครองด้วย

เปโตรนีโอ (Petronio. 1995 : 2107) ได้ศึกษาการเลือกโรงเรียน : การخانรับ ต่อแผนการเลือกโรงเรียนเกี่ยวกับ กระบวนการที่พวกเขาชอบ แหล่งข้อมูลข่าวสารและการใช้ แหล่งข้อมูลในการตัดสินใจ และความพึงพอใจและการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนที่เลือก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองเลือกโรงเรียนโดยปรึกษาเพื่อน และคนคุ้นเคยที่มีประสบการณ์ และท้ายที่สุดจะเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน ความมั่นใจเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กและการสอน ของครู ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนขึ้นอยู่กับเวลาของผู้ปกครองและการต้อนรับของ บุคลากรใน โรงเรียน

ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น เป็น การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็น ความคาดหวัง และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของ ผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชน พบว่าปัจจัยที่ เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกโรงเรียนเอกชนของผู้ปกครองส่วนมากคือมีการจัดการเรียนการสอน ที่ดี มีสื่อที่ดี และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ นั้นย่อมหมาหมายถึง คุณภาพของสถานศึกษา ด้วย นอกจากนั้นผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความต้องการและความคาดหวังที่จะให้โรงเรียนจัด การศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของสังคมและชุมชนอีกด้วย